

Година XXV Број 628
Субота, 11. Јануар 1964.

ФЛАШ

ГОРДОН

НА ЗЕМЉУ ПО ЈОШ УРАНИЈУМА... И ПРОКИЈУМАРИТЕ МЕ МЕЂУ ДОМОРОЦЕ!

ЧЕКАМО ВАШУ ЗАПОВЕСТ!

АТОМСКА ЦЕНТРАЛА НА МОНБЛАНУ...

ОВИ СНИМЦИ НАЧИЊЕНИ СУ НЕПОСРЕДНО ПРЕД НАПАД НА ЦРНУ РЕКУ! ПРИМЕЋУЈЕШ ЛИ ОВЕ МЕТЕОРОСКЕ ТРАГОВЕ НА НЕБУ?

ДА, ЗАРКОВЕ! ЈЕДАН ОД њИХ СПУШТА СЕ ДО ЗЕМЉЕ!

МОЖДА СУ ТО ТРАГОВИ РАКЕТА?

ОХ! ДИВНО! ХИЛЈАДЕ ЗВЕЗДА - ПАДАЛИЦА!

ОЧЕ! ФЛАШЕ! ЗАР НИСУ ЛЕПЕ... ОВЕ ЗВЕЗДЕ - ПАДАЛИЦЕ?

ТО СУ ТРАГОВИ РАКЕТА, ЗАРА! ДОЂИ ОВАМО!

ЛЕЗИ!

СТРАНЕ РАКЕТЕ! НАПАДАЈУ НАС!

УНУТРА ЗАРА! СКЛОНИ СЕ!

ОНДА БРЗО... ДОК НАС ДИМ ЗАКЛАЊА! АТОМСКИ РЕАКТОР ЈЕ ОШТЕЋЕН...

ТУКУ НАС ТОПОВИМА!

...УЗМИТЕ УРАНИЈУМ!

ЦРПАЦ СЕ ВРАБА! ПОКУПИО ЈЕ УРАНИЈУМ!

САМО ЈОШ НЕШТО...

...ВИДИТЕ ТАМО! НАШ БРОД ЈЕ УДАРИО У ЈЕДНА ПРАЗНА КОЛА... КАО ШТО ЈЕ ПЛАНИРАНО!

САД МЕ СПУСТИТЕ БЛИЗУ РАЗБИЈЕНИХ КОЛА... А ОНДА НЕКА СЕ ФЛОТА ВРАТИ НА САТЕЛИТ!

КРОЗ ВЕКОВЕ

КАКО ЈЕ ПАЛА ТВРЂАВА

У Француској је недавно објављена књига „Наполеонови шпијуни“ историчара Жана Савана. У њој аутор прича како је Наполеон заваладао Малтом, која је од 15. века била резиденција реда витезова јовановаца, познатих и под именом малтешки витезови.

Наполеон је желео да освоји Малту да би заваладао Средоземним морем и отворио себи пут према Египту. Пошто је заузео Италију, Наполеон, у то време још генерал Републике, добио је наређење од директоријума да заузме Малту. Међутим, у Средоземном мору налазила се Нелсонова ескадра и Наполеон због ње није имао времена да опседа острво. Одлучено је да се Малта заузме на други начин.

Авантуристу Пусилега, који се вртео око Наполеона, снабдели су

са доста новца и послали га да преговара с витезовима који су после француске револуције били прогнани на острво. Витезови су се сложили да помогну Наполеону који им је, поред новца, обећао и повратак у домовину.

Да би се ова махинација прикрила одлучено је да се инсценира „напад“. Тек што је на малтешке стене пало неколико пушчаних зрна, на тврђави је истакнута бела заставица. Одмах је био потписан раније припремљени уговор. По њему, заповедник малтешких витезова добио је на континенту кнежевство, пензију од 300.000 франака годишње и тобожњу ратну одштету. Поред тога сви витезови добили су дозволу да се врате у пензију и право на пензију „у сагласности са чином“.

Уговор је најпре ратификовао министар спољних послова Таљеран, а затим директоријум. Али, чак ни законодавној скупштини нису биле саопштене појединости ове згоде.

У ОВОМ БРОЈУ: Дубровчани и Заграну у »1001 ноћи«. Сићне вестии са сликама. Тринаестиа мина. Злашћо Инка. Рађање осирва Кајелинос. Сликe са Мадагаскара. Пахуљица Бенџили.

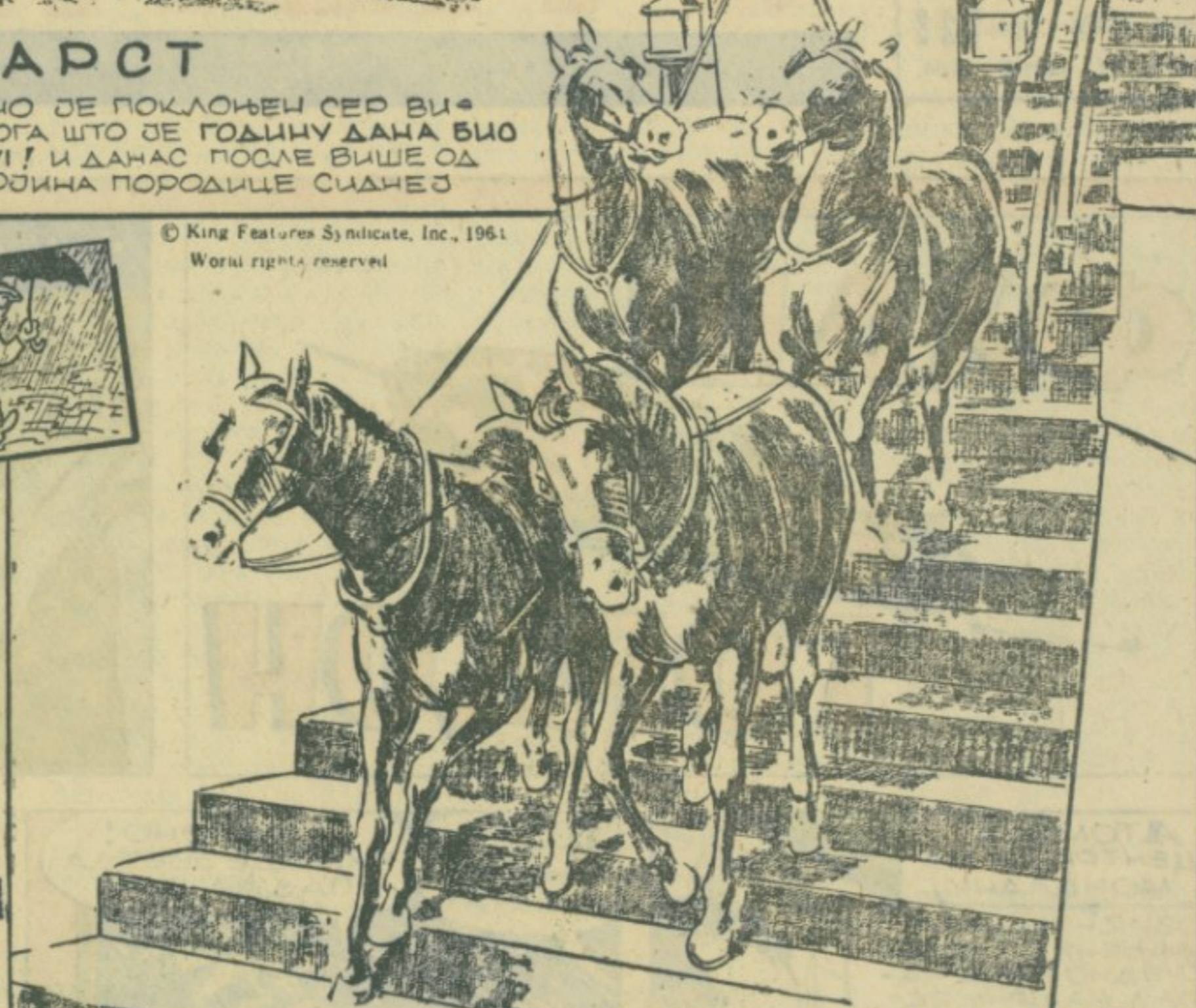
Веровати или не!

ЗАМАК ПЕНШАРСТ

У ЕНГЛЕСКОЈ БИО ЈЕ ПОКЛОЊЕН СЕР ВИ-ДИДЕМУ СИДНЕЈУ ЗБОГ ТОГА ШТО ЈЕ ГОДИНУ ДАНА БИО ТУТОР КРАЉУ ЕДВАРДУ VI! И ДАНАС ПОСЛЕ ВИШЕ ОД 400 ГОДИНА, ЗАМАК ЈЕ СВОЈИНА ПОРОДИЦЕ СИДНЕЈ

© King Features Syndicate, Inc., 1961
Words rights reserved

МОРИЦ ШАНДОР

(1805-1878) ЈЕДАН ОД НАЈСМЕЛЈИХ МАЂАРСКИХ КОМАНДИРА И УПРАВЉАЧА КОМИЈАМА СПУСТОУ СЕ ЧЕТВОРОПРЕГОМ НИЗ СТРМЕ СТЕПЕНИЦЕ БУДИМСКЕ ТврЂАВЕ

ВЕНЧАНИ ЛИСТ

СВАКЕ НЕВЕСТЕ У ОМДУРМАЊУ (СУДАН) ИСТЕТОВИРАЈУ НА ЊЕНОЈ ДОЊОЈ УСНИ ТАЈ ТАМНОПЛАВИ ЗНАК ИСТЕТОВИРА НЕВЕСТИ НА САМ ДАН ВЕНЧАЊА ЊЕНА БАБА.

„ЗВУЧНИ НОВАЦ“

БРОНЗАНИ БУВЊЕВИ И ДАНАС СЕ УПОТРЕБАВАЈУ КАО НОВАЦ НА ИНДОНЕЖАНСКОМ ОСТРВУ АЛОР. И НЕВЕСТИН СКИ МИРАЗ СASTOИ СЕ ОД ОВАКВОГ НОВАЦА.

КИША

СУШИ ВАЗДУХ

КАМЕНА ЉУЉАШКА

КРЕМОСЕЛУ (ФРАНЦУСКА) ДВА ВЕЛИКА КАМЕНА ОД ПАМТИВЕКА ЛЕЖЕ НА ТРЕФЕМ И ТО ТАКО ЛАКО ДА СУ ГОТОВО СТАЛНО У ПОКРЕТУ

ЈЕЗИК СИГНАЛА

Многим народима познат је језик гестова, али нигде није толико развијен као код Индијанаца. И сада се Индијанци разних племена њиме служе да би једни друге разумели

Језик гестова постоји код многих народа у свету, али ни један није толико развијен и савршен као онај који су створили амерички Индијанци. Наши покрети су једноставни: покрет главом напред означава сагласност; одмахивање у страну — одрицање. Код Индијанаца сем тих основних „покрета-речи“ по-

стоје и много сложенији. Тако на пример, начинивши најпре покрет који значи „дрво“, затим други са значењем „лист“ и најзад покрет који казује како тај „лист“ пада с „дрвета“, Индијанац је изразио, а то је његов сабеседник разумео, сложјену реч „јесен“. Тако, комбиновани речи-покрети, Индијанци могу да причају о свему, па да на тај језик преводје чак и читаве митове и легенде.

Али, разговарати помоћу покрета могућно је само на малом растојању. За разговоре на даљину, пак, постојао је нарочити „језик огња и дима“. „Огњени сигнали“ примењивани су ноћу а за њих су ватре паљене на високим тачкама видљивим издалека или дуж обала река.

Сигнали димом служили су за дневну сигнализацију: на ватру је набацивана кожна одећа а затим муњевито уклањана. То се понављало онлико пута колико је било потребно за ово или оно саопштење.

Најживописнија од свих

била је сигнализација помоћу појединих делова одеће којом су се служили и пешаци и коњаници. Порука „видим бизона“ предавала се „језиком одеће“ на следећи начин: огртач би се држао изнад главе, јако затегнут за предње крајеве, а затим би га наклонили према земљи. Порука „обала је слободна“ предавана је овако: растегнутим плаштом лагано и ритмично махали су испред себе. Ако је Индијанац брзо махао огртачем изнад главе, то је значило да се непријатељ приближава. А ако би Индијанац браим покретима неколико пута бацкао огртач увис, то је значило „узбуну“.

Постојале су и друге врсте сигнализације. Правећи круг, пешнице или на коњу, крећући се напред, назад, цик-цак линијом, Индијанац је својим саплеменицима могао да саопшти готово све што је желео. Индијанци северноамеричког племена Сиџуке употребљавали су сигнализацију огледалима.

Ови језици створени веома давно и сад помажу Индијанцима разних племена да разумеју један другог.

САМ ПРОТИВ ПРЕТХОДНИЦЕ

Ни једна ни друга страна није била жељна тог сусрета, а до њега је ипак дошло сасвим неочекивано. Калнички партизански одред је намеравао да се после вишедневних окршаја и тешких маршева, одмори у селу Хрбату Козјем. Борци су на брзину распоредили по раштрканим кућама и намаху послали Али и непријатељска Црна легија је, журећи ка Вирсотици, ударила најкраћим путем преко Хрбата и, не слутећи да је баш тамо партизански одред, пожелела да се ту одмори.

Претходница легије је набасала на партизанске страже. Забуна је кратко трајала: прилеглијаци су готово у једном налету потиснули страже.

Непријатељ је имао прилике да борце у разбацаним кућама просто покоље на спавању. Што до тога ипак није дошло може се

захвалити воднику Јоки Милану. У тренутку када су наишли легионари он је био једини будан. Зграбио је одмах пушкомитраљез и из стојећег става почео да коси истурене делове претходнице. Његови рафали ипак нису били довољни да зауставе непријатеља коме су сваког часа стизала појачања. Али док је бар и оно кратко време задржавао непријатеље омогућио је одреду да се спреми за борбу.

Чета којом је командовао Ђорковић, користећи се пошумљеним тереном заобишла је непријатеља и изненада снажно ударила у његов бок. То је унело такву пометњу у редове легионара да се они уопште нису могли средити ни заоставити све до Вировитице.

УГЛАЧАН ПОД — НЕСРЕЋА

Директор норвешког института „Безопасност кретања“ изјавио је да се на листи свих несрећних случајева на првом месту налазе они који се догађају у „домаћим условима“; њих је чак много више него несрећа у саобраћајним удесима. Статистичари су закључили да је гладак, клизав под највећи кривац за несрећне случајеве. Наиме, у Шведској се сваке године због клизавог пода догоди не мање од 20 хиљада несрећних случајева.

НАЈДЕБЉА ЖЕНА

У италијанском граду Кавуру одржан је конкурс за најдебљу жену Италије. Када је у салу ушла млада сињорина Маргарита Кауда, судијама је било јасно да више нема смисла продужавати такмичење. У најлакшој одећи ова девојка, која тек с великом

муком може да се смести на две столице, тешка је 211 килограма. Чак је и Луиџи Което, најдебљи мушкарац у Италији који је био позван у Кавуру као почасни гост, био посрамљен јер је тежак свега 157 килограма.

Врхунац, догађаја

Сељани су одушевљено клицали када је фармер Колин Њулоу приликом свечаности жетве у свом родном селу у Енглеској јахао на дресираном бику. Врхунац одушевљења је настао када је Колин са својим биком Вилијамом пролетео кроз обруч у пламену. Храбри Вилијам и његов јахач одмах су ангажовани за снимање филма.

ЗАШТО СЕ КРОКОДИЛИ НЕ УДАВЕ?

Зaista, како крокодили могу часовима да леже на дну без дисања? Јер, они немају шкрге већ плућа.

Норвешки физиолог Андерсон, професор Универзитета у Ослу, одлучио је да разјасни ову појаву и открио је да је све време док се крокодил налази под водом, у свим његовим органима, сем мозга и срчаног мишића, крвоток искључен.

Занимљиво је како се регулише расподела и утршак кисеоника затеченог у крви. Ако је крокодил кратко време под водом он нема потребе за неким строгим режимом и за првих 20 минута утроши педесет процената те своје резерве. Ако се боравак под водом протегне до два часа, онда је преосталих 50 процената довољно за још сто минута. За то време срце толико смањи свој рад да се пулс успори на три, па чак и два откуцаја у минути. Ипак мозак се у довољној мери снабдева крвљу тако да се свест и на дну воде одржава на „надводном“ нивоу.

Пословице о срећи

Срећа се најчешће тражи као и наочари које се налазе на носу.

Срећа је као дивљач, која се гађа са сувише велике даљине.

Срећа се једина може дати иако се нема.

Радио-телескоп с пречником од 3 километра

Необичан радио-телескоп о коме ћемо вам причати конструисан је под руководством једне групе инжењера и астронома из Белгије, Холандије и Луксембурга који су за овај задатак удружили своје снаге и знање.

Нови инструмент необичан је како по конструкцији тако и по величини, тачности и осетљивости. То је у ствари читав комплекс од 104 апарата од којих би се сваки нашао међу првих десет највећих и најјачих телескопа на свету. Сто три једнака радио-телескопа, сваки са пречником од 30 метара и слични познатом енглеском телескопу у Џорџел-Бенку, распоређена су у облику две укрштене алеје дугачке по 3 километра. Сто четврти, са огледалом које има пречник од 70 метара због чега је други по величини на свету, постављен је са стране. Сва 104 инструмента радиће „саучеснички“, што ће у огромној мери повећати јачину читавог система. Координате космичких и вештачких извора радијација моћи ће да се израчунавају са досад недостижном тачношћу.

Новим радио-астрономским системом управљаће један електронски мозак. Добивши један одређени задатак, електронски мозак ће издавати наређења својим потчињенима — свим телескопима — а затим ће обрадити информације добијене од њих.

Укорак с временом

Процес грађења гнезда за последњих 200 година није претрпео неке значајне промене. Није се изменила ни структура птичјих гнезда, па ипак, птице на известан начин иду укорак с временом.

Прошле године, на пример, у Лењинградској области нађено је гнездо једне врне чије је дно било „застрто“ стакленом ватом. Како су се на таквој „постели“ осећали птићи није се, на жалост, могло утврдити: гнездо је било празно.

Совјетски зоолог Лисов, који се бави проучавањем птичјих гнезда и чија запажања доносимо тврди да то није једини пример употребе нових материјала за изградњу и „обработку“ гнезда.

НОВИ МАТЕРИЈАЛИ ЗА ГНЕЗДА

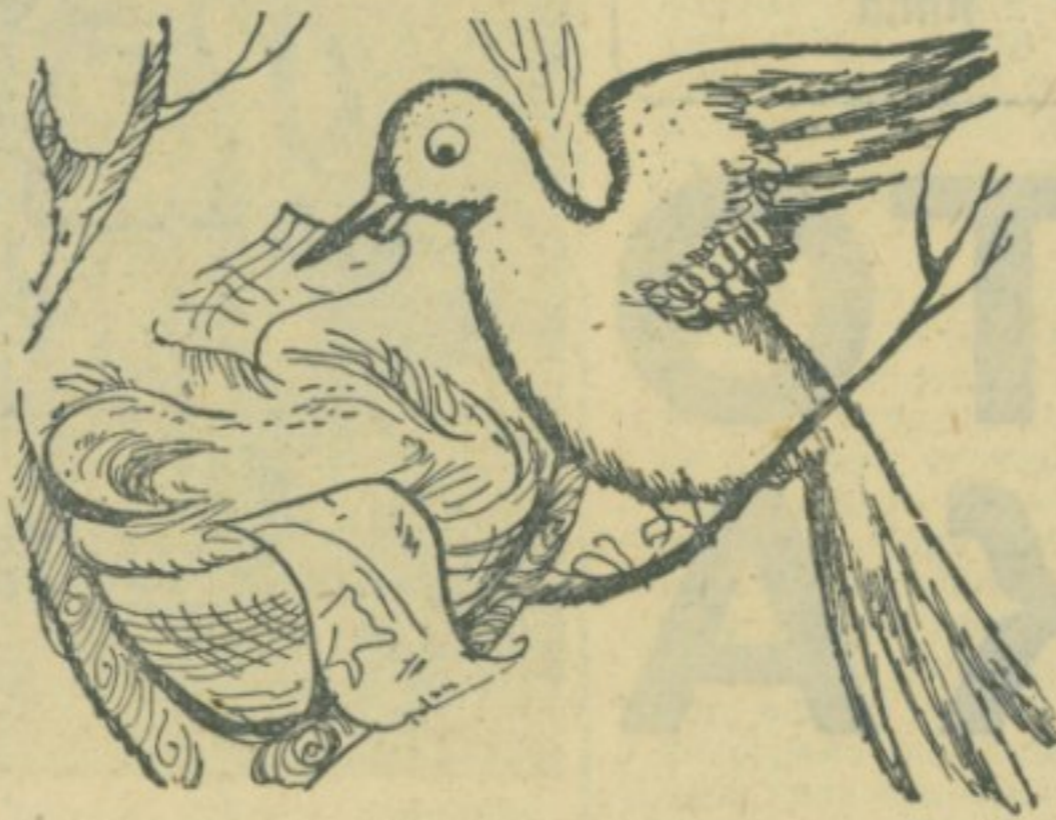
И пет година после завршетка другог светског рата врне су у Белорусији и даље „утврђивале“ своја гнезда комадићима бодљикаве жице. Врне у Иркутској области које жи

ве у крајевима где се подижу нове фабрике, веома често уплићу у „костур“ својих гнезда, поред традиционалног материјала — грана, гранчица и траве — комадиће алуминијумске,

бакарне и гвоздене жице. Врне које се гнезде у околини Мурманска и Архангелска облажу унутрашњост својих гнезда откинути тим комадићима најлонских рибарских мрежа и кучином, а у околини Целингорода — ватом и пустином. Једно гнездо нађено у околини Москве било је готово за једну половину сасиђено од металних отпадака и „постављено“ азбестним нитима.

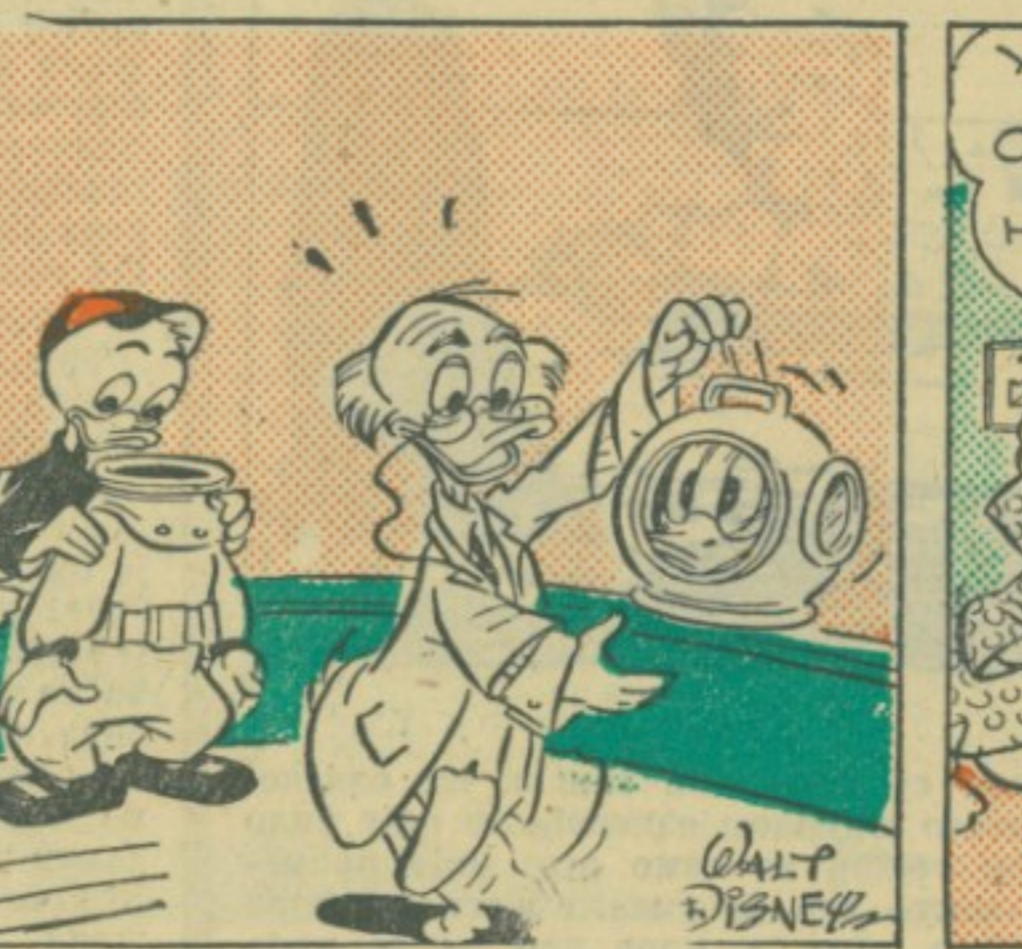
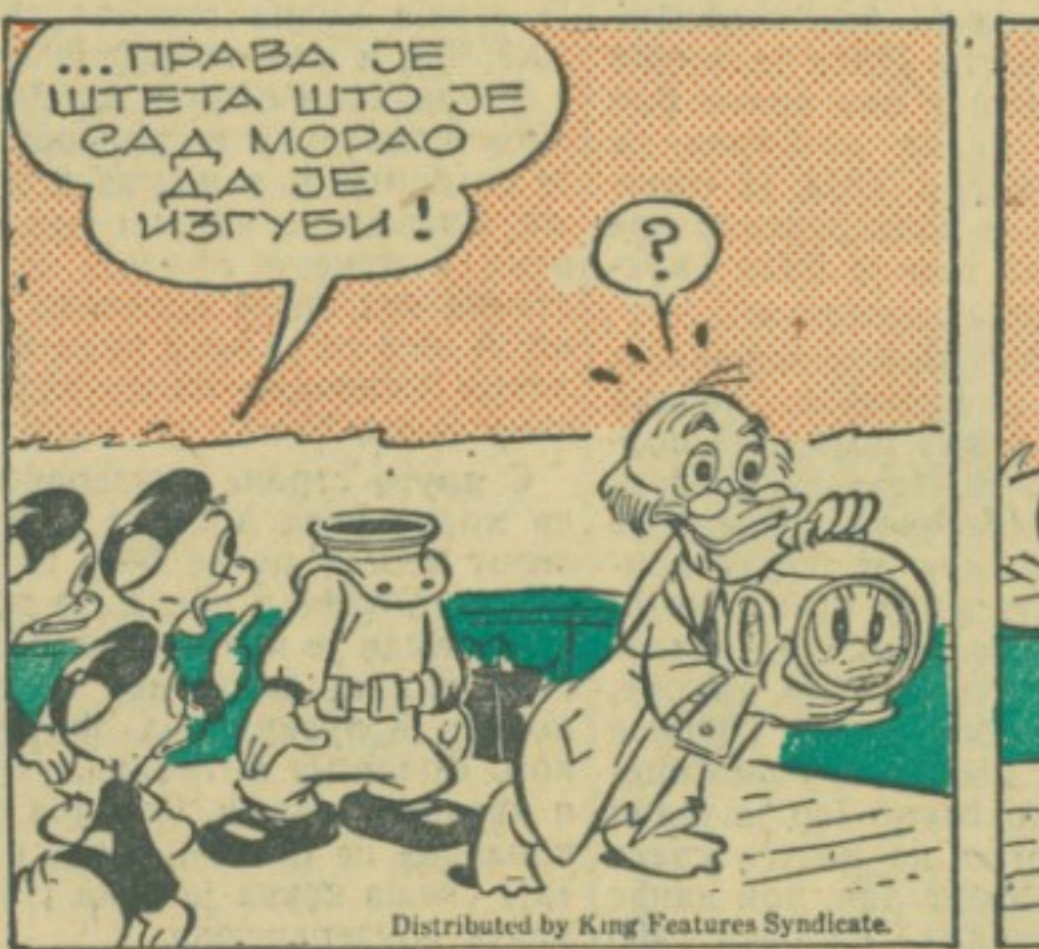
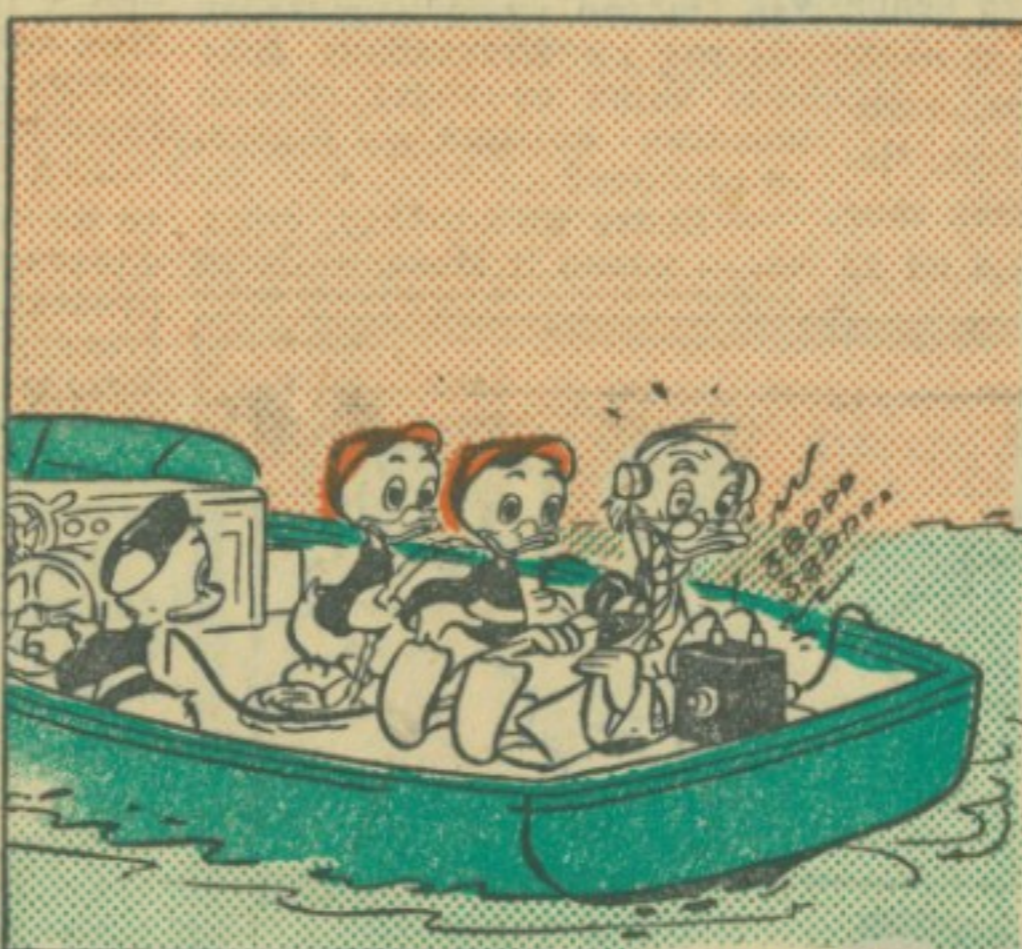
Готово свако друго гнездо сивих врна (а и многих других птица) сасиђено је материјалима које је човек створио.

Само су птице на Кавказу, на обалама Азова и Северног мора остале верне традиционалном материјалу који им пружа при

Усџабана рода

Питање: како да ухвати роду, која је закаснила да са својим осталим другима одлети на југ, и тако је спасе си гурне смрти од сирзавања, решио је један Немац на оригиналан начин. Овај пријатељ животиња из Борне у Саксонији, ухватио је једног миша и наклаукао га успављујућим средством. Стрина-рода није могла да одоли искушењу, прогутала је мамац и — заспала дубоким сном тако да су је без по муке пренели у најближи зоолошки врт. Из дубоког сна рода се пробудила тек после пет дана јер се сажаливи Саксонац, очигледно, држао изреке „Боље превише него премало“, па је миша наклаукао преликом дозом средства за успављивање.

СИНДИКАТИ КУПУЈУ УМЕТНИЧКА ДЕЛА

У Британији се појавио је дан нови извор покровитељства у уметности: тредјуниони. Један синдикат националног савеза општинских и комуналних радова, Савез спојених синдиката радника машинске индустрије и организација штампара и Лондонско удружење типографа купили су неколико уља, цртежа и једну скулптуру.

Идеју куповања уметничких драгоцености дао је Виктор Федер, помоћник генералног секретара Конгреса британских тредјуниона који каже: „Мене интересује рад младих уметника и често сам важелео гледајући њихове изложбе да, кад бих имао довољно новца у целу, купим коју слику“.

И успео је да заинтересује неке синдикате. „Ја сам пре свега желео да раскинем с тим да су једини људи који могу себи дозволити да купују слике они о којима читамо како плаћају по четврт милиона фунти стерлинга на великим аукцијама слика“.

Виктор Федер је досад при добио пет синдиката који су вољни да подрже његов план, а интересовање је показало и шести — синдикат поштанских машинских радника.

Ни пуна одаја злата није могла да спасе живот последњем владару Инка

ЗЛАТО ИНКА

У најдавнија времена на огромним пространима Јужне Америке простирало се царство Инка. Његова престоница био је град Куско што значи: „Пупак света“. Цара, „Великога Инку“ сматрале су сином Сунца, живим богом, власником живота свих поданика. Људи овог царства нису знали ни за трговину ни за новац. Злато за њих није имало никакве вредности: они су га сматрали светим металом који припада богу Сунца и због тога су се у њиховим храмовима налазиле огромне количине овог племенитог метала.

Велики Инка Хуаина-Капак поделио је пред смрт своје царство на два дела: јужни део с престоницом Куско пре дао је сину Хуаскару, а северни с градом Кито — сину Атауалпи. Међу браћом је одмах избио страховито непријатељство. Атауалпа је изданички напао Хуаскара, заробио га и бадио у окове. Чикао је само још долазак свог војсковође Румињауја па да

на челу уједињених војски уђе у побеђену престоницу Великих Инка.

Баш у том тренутку на обали се са својим војницима појавио Франциско Писаро (1475 — 1541), конквистадор из Шпаније, „вitez златног мача“, „гувернер Перуа“ — како га је назвао у свом указу шпански краљ Карло V.

Писаро је позвао Великог Инку Атауалпу на гозбу. Желећи да истакне своју мирољубивост и поверење, на главог трг града Кахамарка, који су заузели Шпанци, Атауалпа је стигао у златној носљци украшеној шареним перима. И Велики Инка и његови доглавници дошли су без оружја. Шпанци су се бацили на госте, пребили царску пратњу а самог Атауалпу заклучали у његов дворач у Кахамарку.

— Јеси ли здрав, Велики Инка? — лицемерно га је запитао Писаро улазећи сутрадан изјутра у Атауалпину собу крај чијих су врата стајали шпански војници. — Желиш ли слободу?

— Врати ми слободу, странче. — молио је Инка. — Ја ти

нисам никакво зло учинио... Врати ми слободу.

— Слобода се купује, Инка, — одговорио му је Писаро. — Ја ћу ослободити цара Атауалпу када он ову одају буде напунуо златом.

— До ове висине? — подигао је Инка руку.

Црвена линија којом су на задивима обележили висину до које је Инка испружио руку означавала је запремину од око 30 кубних метара. Три десет кубних метара злата.

Изасланици Великог Инке разнели су по читавој царевини „кипуе“ — шарене узиде са чворовима — Атауалпи наређење о прикупљању злата.

Нико се није успротивио наређењу. Гомила драгоценог метала је расла. Прошла су два месеца, али одаја још није била испуњена.

— Причекај још мало — молио је Велики Инка — сви путеви који воде у Кахамарк заручени су носачима који се сагињу под теретом злата.

— А знаш ли ти, Инка, да се ни твој брат Хуаскар није одрекао својих права на перуански престо? Његове присталице обећале су да ће откупити престо за још већу цену. Ако ослободимо Хуаскара они ће напунити златом ову одају до саме таванице.

Неколико дана касније у тамници у Кускоу Хуаскар је био убијен по Атауалпином наређењу. А Инке су, како је

било обећано, напунили одају златом. Писаро је на тај начин постао сопственик блага какво дотле ни најбогатији европски владар није имао у својој ризници.

А већ после неколико дана, на оном истом тргу у Кахамарку на који је девет месеци раније Атауалпа дошао у својој златној носљци, била су подигнута вешала. Окривљен за незаконит покушај да се дочела перуанског трона, за братоубиство као и многе друге „трехове“, Атауалпа је био јавно обешен.

Од тог дана Шпанци су стали да пљачкају злато Инка. А метала, којим су били напуњени храмови у Кускоу и Китоу — нестало је. Нестало је и седамдесет хиљада мерица злата које су војници војсковође Румињауја носили према Кахамарку да би њиме истукали Атауалпу...

Шпанци су бацили Индијанце на страховите муке. Али, умирући они су сви говорили само једно: „Остали знају“. Када су испитивању подвергавали те остале, они су изговарали те исте речи и умирали су лаганом и мученичком смрћу.

Од тог времена многи ловци на злато и авантуре претражују перуанске планине. У граду Лими је 1930. један од тих ловца, изнурен и полумртав од глади и страха, испричао у буну да се пробио у цунглу и да је тамо ви

део храм обложен златом. Све његове сапутнике убили су Индијанци који чувају храм и дан и ноћ. О томе у својој књизи прича председник „Клуба оних који траже скривена блага“ Робер Шару.

У рејону града Кускоа трагање за златом траје готово 300 година. Познато је да је из древне престонице Инка ишчезао свети ланац који се у празничне дане разавијао преко главог трга. Ланац је био од злата и било је потребно две стотине људи да би се подигао.

У перуанским Кордиљерима запажена је једна необична физичка појава: у сумрак на планинским стазама и над неким стенама појављује се зеленасти огањ. Научници још нису објаснили његову природу. А сујевни горшаци тврде да је то „светлост злата“ које су сакриве Инке.

У 20. веку злато Инка тражили су амерички пуковник Брукс, Аустријанац Тур де Кос, Француз Ришар Д'Орсеј. Једну такву експедицију организовао је Италијан Бошети 1933. а четири године касније Шкотланђанин Лох. У наше време перуанско скривено благо траже Швеђанин Ролф Бломберг познат по филму „Анаконда“. Две његове одлично опремљене експедиције завршиле су се неуспешно, али се Бломберг не предаје.

Дојдило им...

Свим становницима — а има их 1082 — села Ла Поршери у француском департману От Вијен дошло је већ до грла па су поднели заједничку представку којом траже да се име њиховог насеља промени. Јер, Ла Поршери у преводу на наш језик значи: обор за свиње. Њиховог суграђанина извесног господина Кошона, стрпљење је издало раније и он се 1962. године за увек одселио. Његово презиме у преводу на наш језик гласило би: Свиња.

1 Један осматрач кога су ловци на китове оставили на Азорским острвима спазио је 27. септембра 1957. на једва два километра од острва Фајал млаз воде који се дизао изнад морске површине.

2 Судаћи по величини гејзира то је морао бити огроман кит. Не губећи ни тренутка, јер се животиња сваког часа могла изгубити, осматрач је као без душе одјурнуо у село да обавести рибаре.

3 Када су бродођем стигли на означено место њиховом изненађењу није било краја: гејзир не само што није променио место већ је уместо њега из мора избијала пара, а море као да је кључало. (Наставиће се)

ИСТОРИЈА КОНЗЕРВИСАЊА ХРАНЕ

Људи обично мисле да конзервисање хране припада садашњем веку. У ствари, прва фабрика конзерви почела је да ради у Лондону пре више од 150 година. У почетку се нико није надао да ће тај преокрет бити од неке користи за обичног грађанина или домаћину. Производи ондашњих фабрика били су намењени путницима на бродовима за дугу пловидбу, војницима стационираним у далеком гарнизону ма, као и за случај рата: да би се војска исхранила чак и када је допремање свеже хране на бојишта готово немогућно.

Отворити тадашњу конзерву представљало је праву муку јер је за то био потребан чекић и длото. Ипак је њихов садржај још у оно време био одличан. Једна конзерва са телећим месом која је отворена 1938. а конзервисана пре 114 година још је била укусна за јело.

Трошкови око конзервисања били су прилично високи али се ипак потпуно подмиривала потреба за свежом храном. Наравно, јетиније је било носити на броду конзерве него живу стоку, којој је претила опасност од угинућа на путу и којој је, такође, била потребна храна. Прављење самих конзерви у оно време је било скупо јер је један лимар могао да искупе свега 10 конзерви на дан, док данас једна машина направи 400 конзерви у минуто.

Конзервирана храна је први пут пуштена у продају у про

давницама у Британији 1830. године, али је потражња била мала и то из два разлога: прво због високе цене, и друго због предрасуде потрошача против увођења новине. Тодом година отпор је попустио. Постепено су снижаване цене јер су увођени нови методи производње, а предрасуде становништва су се смањиле под утицајем војника и морнара који су по повратку кућама причали како су јели „одличну свежу храну из конзерви“.

Међутим, чај и данас постоји предрасуда: многи људи тврде да је свежа храна боља, а мало је ко настојао да то побие. Колико нас у ствари једе свежу храну? Да ли је свежа храна стварно свежа? Чак и она на пијаци или у продавници обично пролази кроз више руку и транспорту је се дан-два, а можда и дуже. Затим она поново иде из руке у руке и продаје се у ствари тек после неколико дана. А шта се са њом ради приликом куповине на пијаци и сами знате.

С друге стране конзервисана храна увек доспева у конзерву одмах после 3—4 сата, а неко поврће и после сат времена. Када је храна конзервисана она се више не квари пошто је кувана под притиском. Вредност витамина, укус и квалитет остају. Све док се конзерва не отвори храна остаје свежа каква је била у моменту конзервисања.

Данас је доказано да се велика количина витамина губи кад се храна кува у отворе-

ној посуди, а то се не може десити за време конзервисања. Што се тиче воћа и поврћа оно је директно допремано у локалне фабрике конзерви. Доказало се да је резултат још бољи ако произвођач конзерви има у близини поља под поврћем и своје воћњаке. Још од самог почетка процес конзервисања хране трпео је радикалне промене све док квалитет и укус нису достигли невероватан стандард, који се наравно може још побољшати.

ХУМОР У ОГЛАСУ

У једном слагалишту мунџије стоји на вратима овакав натпис: „Саветујемо вам да не пушите. А ако баш желите, изађи хете брзо кроз кров који ће се аутоматски отворити“.

Слике са Мадагаскара

Фауна и флора на Мадагаскару је тако чудновата и необична да се може видети само ту. Бодљикаве шуме су јединствене у целом свету. На њиховим планицима играју се лемури,

ФЛАНШЕ, ЧАНЦИ И ЧИНИЈЕ ЗА СУПУ ЛЕЖЕ НА ГРОВОВИМА ЈЕР СЕ МРТВИМА ДОНОСИ ЈЕЛО

ретка ноћна бића, полумајмуни са лисичјим лицем. Ту су и ретке врсте палми као „дрво путника“ чије лишће излучује воду којим може да се угаси жеђ.

У унутрашњости острва и на обали о коју ударају морски таласи живе многе врсте животиња.

Усред тога чудесног света живи пет милиона становника чије је порекло неизвесно али који пре подсећају на Ново-зеландјане или Полинежане него на афричке народе. Из мешавине најразличитијих раса настало је потомство мезела којим доминирају Хове. Поред афричког и индијског стила у уметности, преовлађују симболи који необично личе на индијанске тотеме Британске Колумбије, Канаде или претколумбијске статуете Мексика.

У шипрају југозападнoг Мадагаскара у пределу Ампа

нија уздижу се чудновати надгробни споменици које су племена Махафали подигла својим кнезовима. То је само најслагани камење или зидови начичкани лобањама и роговима зебуа који се жртвују за време погребних свечаности.

Приликом смрти неког богатог становника Мадагаскара жртвују се стотине зебуа из његовог стада, а једном чак и 3.000. Племена из свих делова земље нагну тада да у част умрлога поједу животињу.

Данас се влада противи овим бесмисленим жртвама и намеће порез који је толико велик да већ стога заклана животиња стаје читав иметак. Потомци умрлога, да би ипак сачували образ, одлазе на кланице и тамо сакупљају лобање и рогаве зебуа да би украсили гроб.

Вађење мртвих из гробова представља врло стари обичај на Мадагаскару. После не колико година покоја потомци ваде своје претке из гробова да би им променили мртвачке покрове. Обучен у ново, мртвац се односи у сво-

ЈЕДНОСТАВАН МАХАФАЛИ СПОМЕНИК: САМО ЈЕДАН КАМЕН ОГРАЂЕН СИРОВИМ КОЉЕМ, НА КОЈЕ СУ НАТАКНУТИ РОГОВИ ЗЕБУА

ОВАЈ НАДГРОБНИ УКРАС МАДАГАСКАРА ЛИЧИ НА ИНДИЈАНСКИ ТОТЕМ

ју ранију кућу и породицу. После великих свечаности коначно бива враћен у гроб. — Дан и час повратка одређује сеоски чаробњак.

ФОНД НАРОДНОГ ОСЛОБОЂЕЊА

Наставак претратне Црвене помоћи, разуме се, у много ширим оквирима и са новим садржајем — то је Фонд народног ослобођења. Главни извор овог Фонда, инструмента ратне економске политике Југославије који се први пут помиње у Билтену Главног штаба број 1 од августа 1941. године, био је добровољни прилог народа у новцу и одећи за потребе Народноослободилачке војске.

Премда нема писаних података о величини тог иначе веома значајног фонда, може се тврдити да су била у питању огромна средства. Сељаци Мачве и једног дела Јадра само за 24 часа непосредно учили прве непријатељске офанзиве прикупили су као свој прилог војсци преко 300.000 килограма пшенице и око 6.000 грла угодене стоке — свиња и говеда. А у сабирној акцији организованој на Банији, Кордуну и По-

кљуки, после седме офанзиве прикупљено је сто вагона хране. Банија је сама тада дала 30 вагона кукуруза.

Баш због тога што је наше становништво из око 25.000 насеља, давало својој војсци најнеопходнија средства за живот и борбу, наше јединице нису имале

потребе за већим позадинским јединицама и комолама.

Средства за Фонд народног ослобођења прикупљана су и трошена углавном према потребама а само у неким случајевима су поједина добра централизоване сакупљана и на исти начин трошена.

ПЛУТОН У ЦИРКУСУ

АНЕГДОТЕ

Нада се

У свом стану у Лондону Черчил прославља свој 82. рођендан. Један од многобројних фотографа му каже:

— Надам се да ћу вас фотографисати и о вашем стотом рођендану.

— Зашто да не, млади човече, ви довољно добро изгледате да ћете дочекати и тај дан!

Смета му

Једнога дана рекао је француски сликар Клод Моне (1840—1926) Клемансоу (1841—1929), француском државнику, показујући му Сезанове слике:

— Оне су тако лепе да се устручавам да радим поред њих. Због тога их увек нечим прекријем.

Погодно

Пијетро Маскањи, италијански композитор (7. XII 1863—1945) чије је најпознатије дело опера „Кавалерија рустикана“, био је познат као скроман човек али брз на одговору. Једног дана, неки цемидлака упоређујући његову оперу са једном од партитура Бетовеновог „Фиделија“ рече му да би га потценио:

— Између ова два дела разлика је као између Хималаја и брежуљака Тоскане.

— Могућно, — не збуни се Маскањи, — али се мање света среће на Хималајима него на нашим брежуљцима.

Рђава пророчица

Кад су упитали Тристана Бернара шта мисли о врачарама рекао је:

— Не много добро. Једног дана сам отишао једној, закуцао на њена врата и зачуо њен глас: „Ко је ту?“

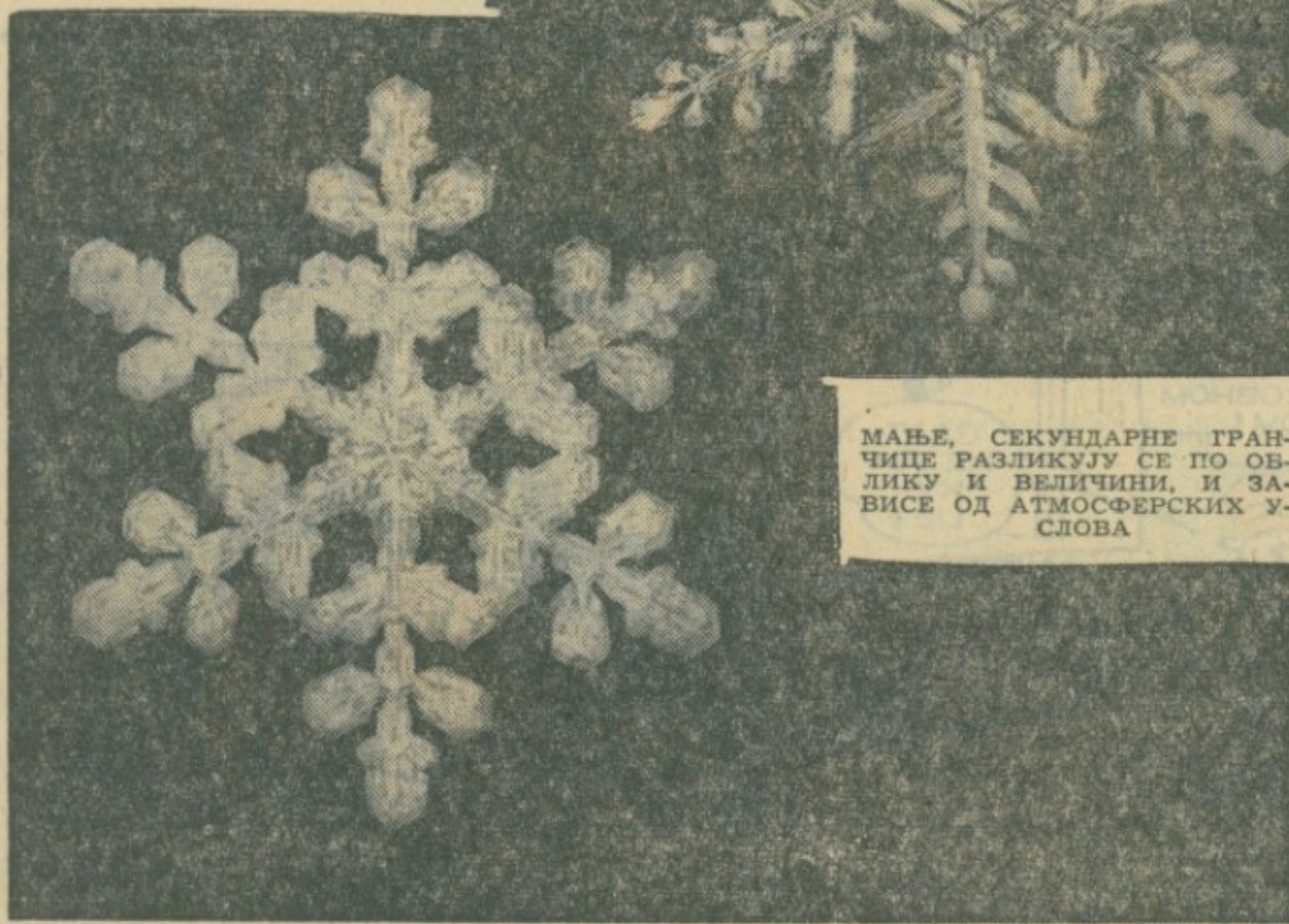
Сместа сам се окренуо и отишао, кад није могла да погоди ко стоји пред вратима како ће овда нешто друго.

ПАХУЉИЦА БЕНТЛИ

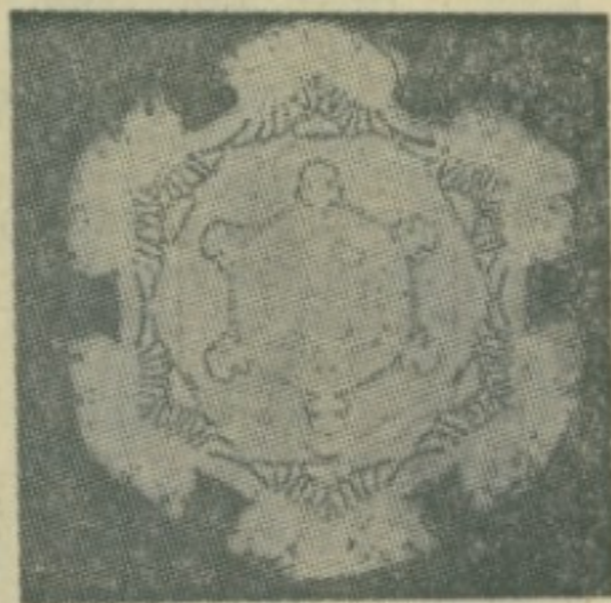

БЕНТЛИ ЈЕ СНИМИО ПРЕКО 5.000 ДРАГУЉИМА СЛИЧНИХ КРИСТАЛА, И ТО НАЈЈЕДНОСТАВНИЈИМ СРЕДСТВОМА

НИ ДВА КРИСТАЛА НИСУ ЈЕДНАКА; ИПАК ГОТОВО СВИ ИМАЈУ ШЕСТ ЗРАКОВА ИЛИ СЕГМЕНАТА

МАЊЕ, СЕКУНДАРНЕ ГРАНЧИЦЕ РАЗЛИКУЈУ СЕ ПО ОБЛИКУ И ВЕЛИЧИНИ, И ЗАВИСЕ ОД АТМОСФЕРСКИХ УСЛОВА

У ЦЕНТРУ МАЛОГ СЕЛА ЦЕРИКОА, 20 КИЛОМЕТАРА ОД БЕРЛИНГТОНА, У АМЕРИЧКОЈ ДРЖАВИ ВЕРМОНТУ, НАЛАЗИ СЕ ЈЕДНА ТАБЛА НА КОЈОЈ ПИШЕ:

„ПАХУЉИЦА“ БЕНТЛИ У СВЕТУ ЧУВЕН АУТОРИТЕТ ЗА СНЕЖНЕ ПАХУЉИЦЕ

кроскоп и плочице: његове пахуљице се више нису тако брзо топиле и читава породица могла је да им се диви. Остатак живота Вилсон је провео показујући читавом свету своје беле снежне пахуљице.

За пет година Бентли је готово сасвим усавршио своју технику. На оброну једног брежуљка саградио је бараку а у њој поставио према прозору фотографску камеру и микроскоп, сада је своје снежне пахуљице могао да снима према светлости и да тако открива и најфиније појединости у њиховој структури. У току једне „добре“ снежне вејавице он је успео да издвоји и сними 50 до 75 пахуљица. Своје „моделе“ Вилсон је хватао на један мали послужавник покривен црним сомотом. Када би на црну површину пало неколико пахуљица, он би изабрао једну, додирнуо малом дрвеном палицом центар пахуљице и пренео је на стаклену плочицу.

Бентли је постао стручњак за анатомију и физиологију снежних пахуљица. Открио је да се она не ствара одједном, већ се формира полако из једног сићушног језгра. Пахуљица почиње свој живот из једне мајусне капљице из облака која се следила. Три таква језгра „могу да се приљубе једно уз друго стварајући шестоугаони кристал“.

„Пахуљица“ Бентли — тако су већ почели да га називају — користио је своје фотографије да испита и опише изглед и структуру снежних пахуљица од којих ни две нису сасвим исте. Али, „Пахуљица“ није био толико имуњан да би могао сасвим да се посвети својим пахуљицама, већ је заједно са својим братом морао да обрађује имање наслеђено од родитеља. Поред тога, он је сам водио своје кућанство јер се, вероватно због снежних пахуљица, никад није оженио.

Прво признање за свој упоран рад Пахуљица је добио када је 1898. године професор Вермонтског универзитета Перкинс написао чланака о његовим снимцима пахуљица и објавио га у једном научном часопису. Убрзо потом Пахуљица постаје редован сарадник у једном метеоролошком часопису. Његова прва књига „Чуда воде“, објављена 1907. године, садржи поред текста и фотографије снежних пахуљица, иња и свих прелазних облика водених кристала: поледице, циганчиња, слане, суснежице и града.

Бентлијева књига и фотографије у њој постале су најважнији извор из кога су сви метеоролози узимали примере

и илустрације за своја дела о снегу и снежним кристалима. Популарни часописи репродуковали су снимке пахуљица, а пословни људи копирали су њихове чипкасте шаре на стаклу, накиту, текстилу и порцелану.

Пахуљица Бентли изабран је за члана Америчког друштва за унапређење науке, а професор метеорологије Вилијам Хамфриз постао му је најприснији пријатељ.

Бентлијева најзначајнија књига „Снежни кристали“ била је објављена у јесен 1931. године. Бентли и Хамфриз радили су на њој годинама; Хамфриз је припремао текст, а Бентли микро-фотографије. Књига садржи 2.000 репродукција Бентлијевих снимака снежних пахуљица и многе фотографије „леденог цвећа“.

Те исте године, крајем децембра, Пахуљица/Бентли је умро: назабо је у својој бари-лабораторији у којој је читав дан снимао снежне пахуљице. Боловао је свега три дана. На дан његове смрти снег је без престанка падао.

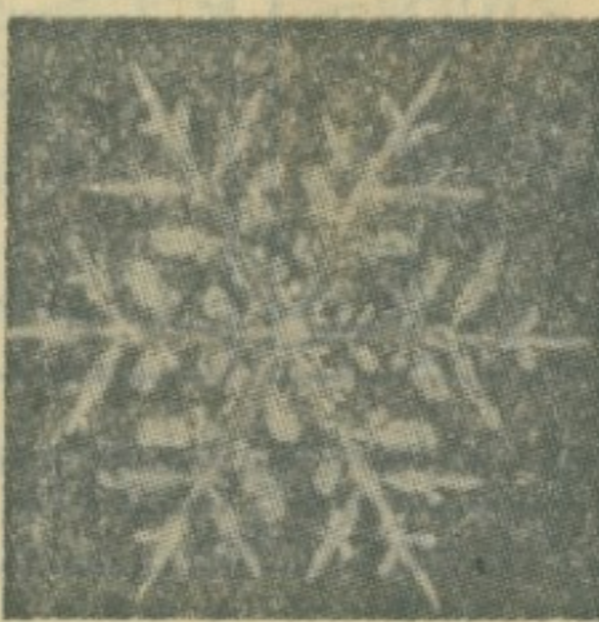
Обични фармер Вилсон Бентли 50 година усавршавао је своју технику микро-фотографија да би открио свету лепоту и тајну снежне пахуљице, њен увек шестоугаони облик и њен увек другачији изглед.

Становници села Церикоа и околине знају некако магловито да је човек чије се име помиње на табли био личност која се нечим истицала и — обично ништа више. Међутим, сви метеоролози света знају и за њега и за његово дело. Свима онима који желе да што више науче о настајању снега, образовању снежних пахуљица, засејавању облака, и атомским честицама у ваздуху, његових 6.000 микро-фотографија представљају највећи и најважнији извор материјала.

Вилсон Бентли родио се 1865. године у близини Церикоа. Још као дете интересовао се за све појаве у природи. Тако је, на пример, већ као осмогодишњи дечак имао збирку свих врста папрати које расту у држави Вермонт.

За петнаести рођендан добио је од родитеља микроскоп. Тога дана падао је снег. Вилсон је изнео поклок на споредну веранду, „ухватио“ једну пахуљицу снега на плочицу и ставио је под микроскоп. А онда, задивљен оним што је видео, позвао је свог брата Чарлса да и он

погледа. Али, док је брат стигао и успео да подеси микроскоп према својим очима, пахуљица се растопила. Довитљиви дечак нашао је излаз: добро је „расхладио“ и ми-

ХИГИЈЕНА У КУХИЊИ

КОЈЕ ЈЕ ПОСУЂЕ НАЈБОЉЕ?

Квалитет посуђа, у хигијенском погледу, оцењује се по броју микроорганизама који остану на њему после прања. Уколико је број клица мањи, утолико је посуђе боље.

Британски научник доктор Дејвис испитао је све врсте материјала од којих се израђује посуђе за кување, служење и чување хране и утврдио да је најбоље — стакло! Одмах иза њега долази нерђајући челик и емајл. Пластичне масе — испитани су политен и полистирен — показале су се лошије, док су алуминијум, керамика и материјал премазан масном бојом на још нижем степену. Дрво је најгоре.

Какав се закључак из овог може извући? Нема сумње да је боље кувати храну у емајлираном посуђу него у судовима од алуминијума. Извештај др Дејвиса — први ове врсте који је за последњих двадесетак година у свету био објављен — знатно ће утицати на индустрију посуђа. Биће потребно доста времена док домаћице схвате да је даска за сецање меса и лука најнехигијенскији прибор у њеном арсеналу за припремање хране, прибор који никад не може да буде чист, без обзира колико даску домаћица рибаља. Судбина даске је, по свој прилици, зато запечаћена.

Што се тиче пластичних маса — лако је предвидети да ће са тржишта нестати фрижидера израђених од тог временог материјала. Индустрија емајла, која у властичним масама има опасност конурента, свакако ће повратити углед после др Дејвисовог извештаја. Тешко је предви-

дети како ће овај извештај дејствовати на индустрију алуминијумског посуђа. Нерђајући челик је, на жалост, још прилично скуп. Ипак, има знакова да ће појевтинити и тада ће индустрија алуминијумског посуђа свакако бити потиснута.

Дејвисов извештај ће вероватно највише утицати на шире увођење стакленог посуђа. Шољице и тањирчићи од стакла се већ израђују. Такође и

неке врсте кухињског посуђа. Али, избор је ограничен — у погледу боје и облика. Ипак, прво болнице неће моћи да одбаце одличне антибактеријске особине стакла.

На крају, човеку је мило што чак и др Дејвис признаје да је најљући непријатељ опасних бактерија вредна домаћица, која не пропушта да своје лонце и шерпе чисто ориба и опере одмах после употребе.

МУЗЕЈ СЛОВА

Један од првих експоната овог необичног музеја је — генеалогско стабло. Његови састављачи уложили су много труда да би у столу, кроз стотине и стотине година, пратили родослов својих „дунака“. Гране генеалогског стабла често личе једна на другу, чему се, уосталом, не треба чудити. Мрком и зеленом бојом уметник је представио азбуке разних народа света.

Зелена боја је боја живота. Због тога су зеленом бојом обојене гране живих језика. Гране мртвих језика и дијалеката су мрке. Три стотине педесет грана, живих и мртвих, образују разгранату круну дрвета азбука. Том дрвету човечанство дугује многа достигнућа у области културе.

Дуго је писменост била доступна само кasti свештеника и више случајно што су многи народи везивали њено порекло са природним особинама својих богова. Древни

Египћани су веровали да је писмо изумео бог Тот; Вавилонци су тај проналазак приписивали богу судбине Набу,

Грци — Хермесу, а Римљани — Меркурју. Стари Келти прогласили су за проналазача писмености бога Огма. Откриће

старојеврејске писмености обично се приписује Мојсију... Разуме се, богови немају с тим никакве везе. За све су „криви“ људи.

Проналазак азбуке, прелаз са пиктографског писма — како научници називају сликовно писмо — и јероглифа на словно писмо, свргло је писменост са небеса и учинило је доступном и онима ван свештеничких редова. Историји овог догађаја најважнијег у културној историји човечанства, посвећени су експонати Музеја азбуке при универзитету у Кембриџу.

Овај невелики музеј постоји тек око пет година. Ту су сакупљени отисци разних написа у камену и фото-копије многобројних рукописа који омогућавају научницима да проучавају све језике света. Кустос овог музеја професор Дејвид Дирингер написао је о азбукама обимну књигу у познајући нас са писменима свих живих и многих мртвих језика.

ДУБРОВЧАНИ И ЗАДРАНИ У «1001 НОЋИ»

СВИ НАРОДИ КОЈИ СУ У ТО ВРЕМЕ БИЛИ ПОЗНАТИ ПОМИЊУ СЕ У ОВИМ ПРИПОВЕТКАМА. ЊИХОВИ ЈУНАЦИ ЛУТАЈУ СВЕТОМ И СТИЖУ ЧАК И ДО ЈАДРАНСКИХ ОБАЛА, ДО ДРЕВНИХ ГРАДОВА — ЗАДРА И ДУБРОВНИКА

Једна од најпознатијих збирки народних прича свакако је она која носи наслов „1001 ноћ“. У том огромном зборнику стварности и источњачке маште налазе се и дивне приповетке о Аладину и његовој светиљци, о рибару и цини, о Али-бари, Синдбаду поморцу и безброј других. Све их прича лепа султанија Шехерезада у току 1001 ноћи, за време владања чувеног багдадског калифе Харун ар Рашида који није био чувен само у арапском и муслиманском свету већ и далеко на западу све до британских острва, и још даље до тајанствене земље Туле, на исландском острву, за које се сматрало да је на крају света. Име овог калифе у нас је познато као Харун ал Рашид, а поред њега и име његовог везира Рецида. Њих двојица су заједно, преобучени у обичне грађане, лутали ноћу по багдадским улицама и доживљавали необичне пустоловине.

Приповетке из „1001 ноћи“ нису искључиво арапског порекла. Има у том великом зборнику и прича из Персије, Индије и са далекотого, али са примесима арапске маште. Стваране су у току више од седам векова, али их ипак повезује једна централна личност — Шехерезада и једна исто тако одређена историјска личност и време кад се све збива — калиф Харун ар Рашид (786—809), један од најчувенијих из династије Абасида.

„Приче у „1001 ноћи“ сежу у доба израелског цара Соломона (до у X век пре наше ере); из времена старих персијских краљева и првих калифа преко сећања на бојеве с Грцима (Византинцима) и крсташима до мамелука и Турака; шта више, има прича у којима се помиње ватрено оружје, кава и дуван.“

У збирци ових источњачких прича има и великих којих као да су прави романи, са широко развијеном радњом,

посебном средином и увек одређеним специјалним колоритом. Земље далекотого и тада крајњег запада, сви народи који су у то време били познати — помињу се у овим приповеткама. Њихови јунаци лутају светом и стижу чак и до јадранских обала, до древних градова — Задра и Дубровника.

Мало је коме у нас познато да се у овим приповеткама помињу Дубровник и Задар. Арапски географ Идриси који је живео на двору сицилијанског краља Руђера II у Палерму, саставио је велико дело о систематској географији. У њему помиње и Дубровчане, за које каже да су „вешти ратници, да имају много бродова и да плове надалеко“, али сам Дубровник не назива његовим словенским именом већ романски: Рагузах, Рагус и слично.

Много векова доцније турски путописац Евлија Челебија, који је половином XVII века посетио и Дубровник — назива га Дубра Венедик. Од средине 17. века тако се назива Дубровник и у многим турским списима па и у званичним документима, иако је дотле преовладавао правилан словенски облик Дубровник. Исти писац према старим арапским географима Венецију назива Бундукаи Венедик.

За наш Дубровник Челебија каже да је „град врло стар, а становници су му велики народ хришћанске вере... Имају много врло способних и образованих астронома, хирурга, агронома и савршених историчара... То су људи који настоје да живе у складу с начелима мира и добрих односа... То је град на морској обали у облику лука, а тако је чврст као да га је градио Шедат (легендарни градитељ старих арапских утврђења). Нема нигде написано да је непријатељска војска од поставка овог града закрочила у њега.“

О Задру Челебија каже да му је право име Дара, „тако пишу и Млечани у својим историјама“, а сазидан је од класаног камена који је као кремен.“

Ова два наша приморска града помињу се у повести о цару Омеру и његовим синовима и о „ономе што им се десило значајно и необично“. По свом облику прича представља прави средњовековни роман, те се чак тиме и одваја од осталих приповедака.

На једном месту се у њој каже да у помоћ цару Афридуну — „стигоше Франци са свих страна, и то Французи, Немци, Дубровчани, Задрани, Венецијанци, Беновљани и остале војске белаца“. И Ду-

бровчани и Задрани, па и Немци, овде су названи словенским именима, што значи да су Арапи врло добро познавали ова два наша словенизирана града на Јадрану, а од Јужних Словена примили су и назив „Немац“. Што се тиче општег назива „Франак“ он се односи на све европске народе, туђинце у муслиманском свету који се називају и „џаури“ — неверници, тј. они који не припадају муслиманима.

За приповетку о цару Омеру, баш по словенским називима Дубровника и Задра, наука је утврдила да је настала негде око 13. или 14. века и да се вероватно односи на четврти крсташки рат, када су крсташки, на подстицај млетачког дужда Дандола, освојили Задар (1202) а онда

застали у Дубровнику, да би потом кренули на Цариград; оборили византијско царство и основали латинско (1204). То је био догађај од светског значаја па је нашао одраза и у живој машти Арапа. У приповетку о цару Омеру уплете ни су и наши градови Дубровник и Задар иако су они већ много раније помињани у арапској географској науци. Од свих градова Европе у збирци „1001 ноћ“ помињу се само Дубровник и Задар, и то само по словенском имену.

Приповетка о цару Омеру и његовим синовима далеко је у арапски и муслимански свет провела име ових наших градова, за које је већ много раније географ Идриси забележио да су „славни и велики“ на обали мора које држе Сакалиби (Словени).“

СЛОНОВИ У ШЕЋЊИ

Пријатељи природе који су кренули на излет из Минхенштајна у Алтшвил код Базела открили су у шумама на своје највеће запрепашење трагове слонова. Ужаснути, угледали су наједном како им у сусрет иде чопор од шест слонова у пратњи једног младог човека. Нешто им је он говорио и они су послушно и мирно ишли путем. Испоставило се да су то слонови из зоолошког врта у Базелу који са својим чуваром сваке среде ујутру излазе у шетњу кроз алтшвилску шуму. Општина је дала

пристанак за ове екскурзије јер су зоолози убеђивали да ће на овај начин одржати ду-

шевну равнотежу слонова који би у заробљеништву могли да постану опаки.

ЗАНЗИБАР

Некад богат и моћан султанат, Занзибар је постао најмања независна држава Комонвелта у Африци. Према последњем извештају у њему живи — 230.000 Африканаца, 18.000 Индијанаца, 300 Коморијанаца, 500 Европљана и нешто Сомалаца. На острву расту бокори шебоја.

Једна пословица каже: „Кад звук флауте одјекне у Занзибару, цела Африка, од истока до Великих језера, треба да игра“.

Занзибар се састоји од коралног острва Занзибар, острва Pemba и суседних острваца пред источном обалом Африке.

КЕНИЈА

Нова независна афричка држава је и Кенија. На својој површини од 582.000 км² језера заузимају 14.000 км² Рачуна се да има око 8.676.000 становника од којих су — 180.000 Азијати (Индијци, Пакистанци, и из Гое) 56.000 Европљани, 35.000 Арабљани.

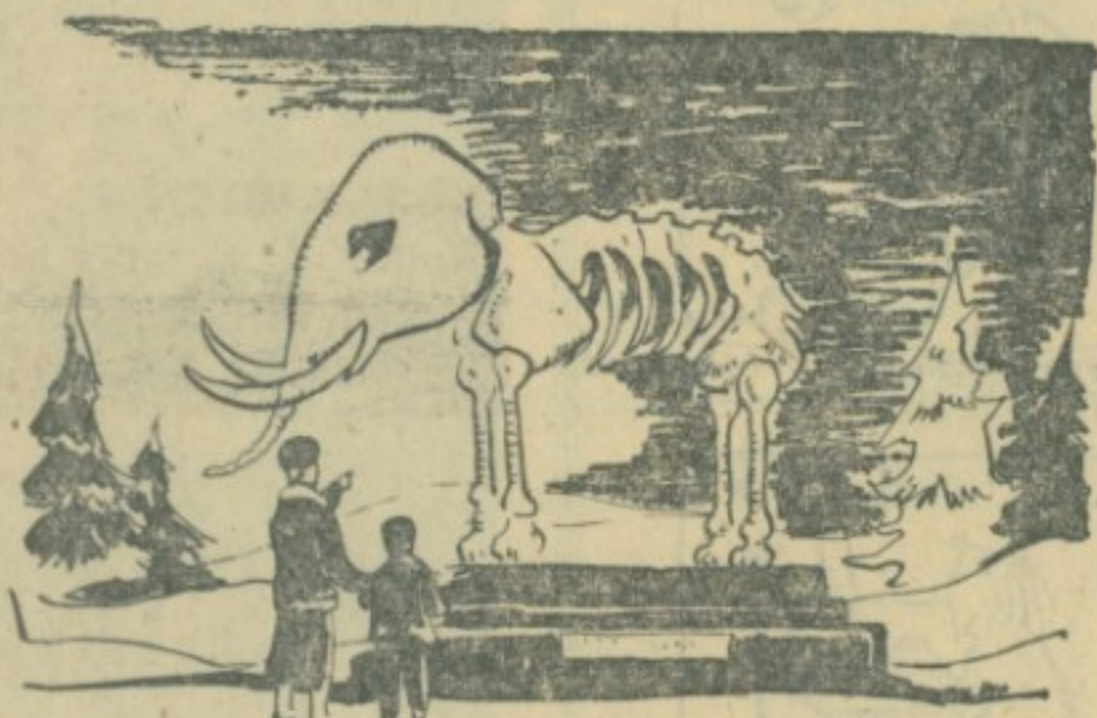
Престоница Кеније је Најроби са 267.000 становника. Главна њена лука на Индијском океану је Момбаза.

Кад је лекар филателиста

Један лекар филателиста из Западне Немачке облепιο је зидове своје чекаонице маркама. Вредност ових „тапета“ износи милион и две стотине хиљада динара. Његови пацијенти који су претежно такође филателисти могу у чекаоници да се позабаве гледањем марака и не мисле на оправку зуба, а неки из чисте симпатије и сами да прилепе по коју марку.

Споменик мамуту

Да, такав споменик постоји и налази се у Совјетском Савезу. Ево његове историје. У близини села Куљешевка, у Сумској области, случајно је 1839. био нађен један скелет мамута. Познати руски природњак и професор Харковског универзитета Калиниченко организовао је систематско ископавање које је дало добре резултате. После три године на месту ископавања био је подигнут споменик од ли-

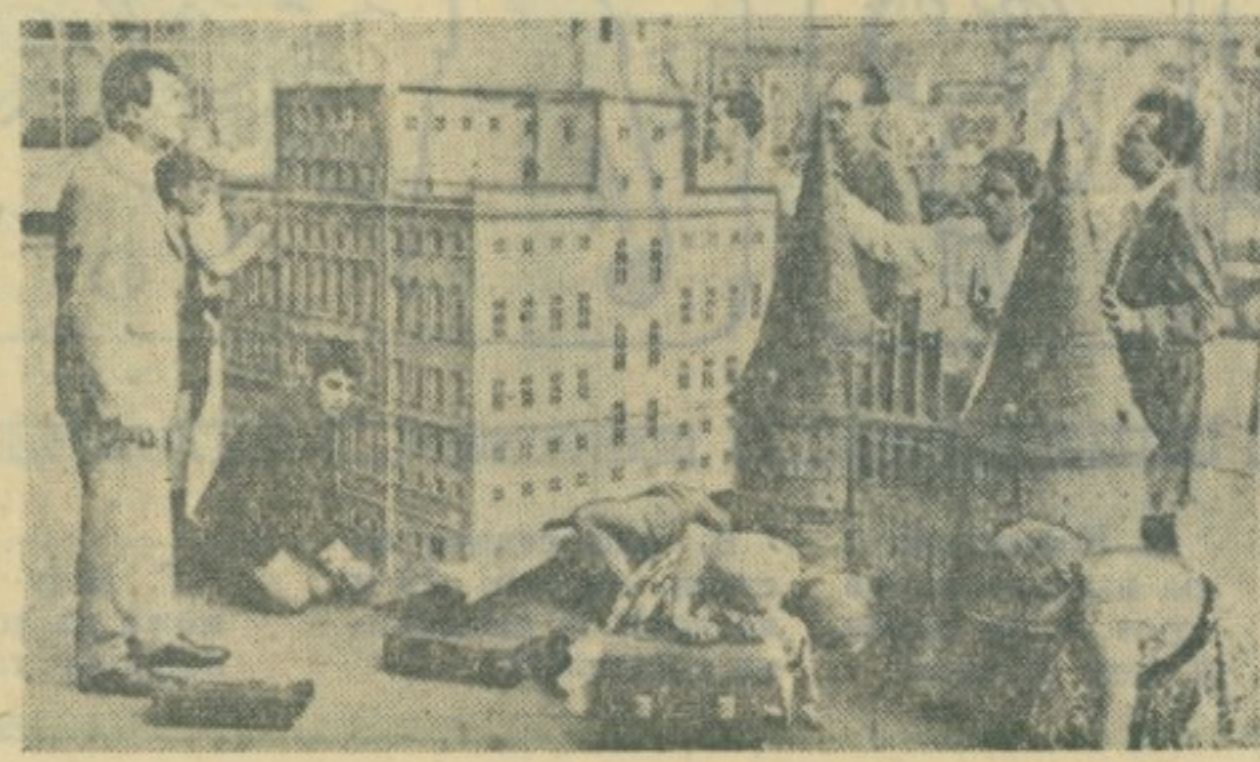
веног гвожђа који се одлично сачувао до данашњих дана. То је скелет мамута крај кога се налази неколико натписа. Ево једног од њих: „На седам места су 1839. године нађени костури препотопског мамута“. Реч „препотопски“ показује утицај који је некад религија имала чак и на науку: сматрало се да су животиње које су изумрле у ствари страдале за време великог потопа.

Ауто-мрзац

Бузепе Пити из Милана умро је недавно у завидној старости: 85. години. У читавом граду био је најогорченији непријатељ аутомобила и никад у животу није сео ни у један. Ишао је пешнице или се возио кочијаша и фијакером. Поред тога, Пити је био председник удружења пешака и чинио је

све што је било у његовој моћи да би што више допринео борби против аутомобилизма. Читаву своју имовину — око милион и по лира — Пити је оставио тројици кочијаша-фијакериста, последњим представницима овог готово изумрог занимања. Наследници су сместа купили ауто-такси.

ГРАД У МИНИЈАТУРИ

У Диселдорфу је изграђен највећи град у минијатури. У току једне једине шетње може да се обиђе пијаца у Ротенбургу, катедрала у Келну, Холстен-капија у Либеку и берлински олимпијски стадион. Овај пројект је надмашио макете као што су „Мадуродом“ код Хага или „Минимундус“ у Целовцу.

Наши чудни рефлекси

Говори се да је аутоматизација ново откриће. А већ од постанка човека она се манифестује у нашем телу много јаче но на другом месту. Било да спава-

да девојка осети да је поцрвенела у лицу, кад службеник зева од досаде или кад дете почне да се смеје зато што неко хоће да га прстом заголица. Ове активности има

због чега зевамо, дрхтимо, покрвенимо, кашљамо? Ево неколико објашњења о аутоматизмама човеког тела. (пише Ј. Д. РЕТКЛАЈФ).

Активност наших пљувачких жлезда које луче више од једног литра течности дневно — један је од рефлекса који се највише проучавају. Те мале жлезде реагују и кад садржина воде у нашем организму јако опадне и тада човек осети велику жеђ.

страха: он одмах ставља наше тело у одбрамбени став да би га сачувао од евентуалне катастрофе. Лупање срца и ритам дисања се убрзавају. Јетра одашиље у крв велике количине шећера који зачас поврати изгубљену енергију. Адреналин сужава крвне судове и повећава крвни притисак. Наше тело је тада спремно да ступи у борбу или да се повуче, чак иако нам здрав разум каже да предостројност нема никакве сврхе.

Хипофиза, та жлезда не већа од коцке шећера у близини мозга, може се упоредити са тихим тактомером који ради у нашем телу: он синхронизира односе између сна и будног стања, лупања срца, дисања, варења као и свих осталих виталних функција. Да ли тада опада температура нашег тела? Ми почињемо да дрхтимо и та невољна гимнастика нас загрева.

Већина наших рефлекса има за задатак да нас заштите. Ако прстом додирнемо у ситијану пећ, хиљаде прималаца топлоте који се налазе испод површине коже „повуку“ алармно звонце и ова опомена се преноси кроз наше нерве.

Главна функција пљувачке је да овлажи и размекша храну у првом степену њеног варења. Од мириса или помирисли на пржен бифтек пође нам вода на уста. Напротив, страх је у стању да заустави та лучења. Зато се увек стављају бокал воде и чаша на сто предавача, који може да изненада добије трему. У средњем веку су судије окривљеном пунили уста брашном. Веровало се да ће у случају невиности окривљени моћи пљувачком довољно да овлажи брашно и да га лако прогута. Напротив, ако је био крив уста ће му остати потпуно сува.

Очи имају много заштитних рефлекса. Зенице се сужавају на јаком сунцу да би избегле сувишну светлост која може да озледи око. Поред тога ми стално трепћемо: очни капци нам служе као брисач да би око остало чисто и да би га сузе овлажиле. У средњем веку постојала је страшна тортурa: вађење сузних жлезда. То је било веома болно, изазивало је сушење очију и доводило до потпуног слепила.

Кашаљ, тај „пас чувар“ грла, исто је тако рефлексан:

треба да грло одржава чистим. И кад је кашаљ досадан и неподношљив — он је добар јер бисмо без њега дошли у још гору ситуацију. Његова функција је тако важна да би изазвао велике теškoће приликом неке хируршке интервенције. Кад рефлекс кашља ступи у акцију, плућа затворена гласницом — тим малим поклопцем који спречава хоани да уђе у грла — удишу јаче ваздух. У исто време, непа се уздижу да би заштитила носне канале.

Други познат рефлекс је кијање. Исто као и кашаљ, то је „операција“ чишћења и санирања стања у организму. Чим неки надражујући елемент уђе у носне канале, из мозга ступа у дејство читава серија „операција“ сличних кашљу: удисање ваздуха, изненадно скупљање трбушних и грудних мишића. У тремутку кад треба да дође до чишћења мозак наређује очима да се затворе и нецима да се широм отворе.

Зевање може, према тренутку и околностима кад до њега дође, да изазове велико задовољство али и незгоду. Најчешћа је теза да зевање настаје услед извесног степена можданог анемије. Кад нам се спава, циркулација крви у мозгу се успорава и принос кисеоника се смањује.

Ако се уплашимо, наши рефлекси нас издају: капиларни судови лица се стежу и ми тада побледимо.

Не треба да осећате никакву неадекватност кад покрвенте, кинете, кад зевате или се најеките. Сви ти рефлекси су само брига о нашем телу, да нам се обезбеди благо стање: они регулишу велики број проблема о којима ми сами не морам да водимо рачуна.

У ИСТО ВРЕМЕ

Док чистач ципела на Пикадилују у Лондону чисти муштеријама ципеле они могу уједно и бесплатно да се обрију. То значи бити услужан према муштерији!

Јелка за краве

У знак захвалности што су им на пољопривредној изложби донеле неколико првих награда, Винфред и Дороти Смит из енглеског градића Нерсбороа поставили су у шталу за својих 28 крвава — праву јелку. Захвални фармери украсили су јелку што су лепше могли, а испод ње ставили 28 пакета — поклон за сваку краву. Шта је у пакетима било не знамо, на жалост, јер је вест о овом слављу објављена у енглеској штампи пре но што је дошао свечани тренутак да се поклопи деле.

КАО ПО ЛОЈУ

У једном ресторану у Лемгоу служе госте највећи и најмањи келнер на свету: Рудолф Месман је висок тачно један метар а његов колега Лудвиг Шултен 2,19 метра. Њихов посао је тачно одређен: велико пиво поручује се код великог Лудвига, а мала ракија код малог Рудолфа.

мо или смо будни, ми смо сваког тренутка подложни јакој активности.

иу циљ да помогну људском организму да одржи своју равнотежу.

Понекад се тај аутоматизам наших рефлекса тумачи видљивим реакцијама: кад мла-

Наш нервни систем не чека да би реаговао и открио узрок нашег беса или нашег

ДА ЛИ ИМАТЕ СМИСЛА ЗА РЕАЛНОСТ

Ово је игра у којој треба брзо да одговорите на постављена питања, а уколико вам више одговора буду тачни, значи да имате смисла за реалност. Биће вам још забавније ако овај тест проверите са вашим друговима или браћом и сестрама. Можда волите рачун, или имате добро памћење. Добар сте ђак и знате све важне историјске датуме. Како стојите са очима? Да ли можете одмах одока да „измерите“ нечију димензију, дужину пута, висину куће? Можете ли да погодите цену неког купљеног предмета, или нечију тежину? Верујете ли у све оно што вам се каже? Ево питања са по три одговора, а уколико сматрате да нису тачни ви дајте и четврти. Наравно, да бисте проверили ваше одговоре ми ћемо вам на крају дати наше који су приближно тачни, јер, на пример, број зрна пиринча у једном пакету од 250 грама различит је због величине самих зрна. Међутим, ако се постави питање колико има белих дирки на клавиру онда се то тачно зна.

КОЛИКО?

1. Колико зрна пиринча има у пакету од 250 грама?
2. Колико има зрна кафе у пакету од 250 грама?
3. Колико има жбица на једном точку од бицикла?
4. Колико просечно има књига у библиотеци великој 1x1 м?
5. Колико има белих дирки на клавијатури пијана?
6. Колико теже 12 јаја?
7. Колико су теже 3 коцке шећера?
8. Колико тежи шпил од 52 карте?

1. 2 700 72 000 73 000

2. 425 1350 18000

3. 18 24 35

4. 50 200 350

5. 50 60 70

6. 430 гр 740 гр 1 кг 200

7. 9 гр 22 гр 34 гр

8. 52 гр 40 гр 200 гр

Има рекорда који остају без награде, а за понеки се чак не зна ни ко је шампион. Имате ли смисла за статистику? На пример: у току живота један човек попије 100.000 литара течности и поједе око 20.000 килограма хлеба. Покушајте да одговорите на следеће... уколико вам се нешто не слаже, на крају ћемо вам дати одговор.

РЕКОРДИ?

А. 8к 30к 80к

Б. 260 л 1400 л 1600 л

В. 35 м 27 м 65 м

Г. 37 м 47 м 75 м

Д. 350 3 700 7 000

- А. Колико поједе један слон у току дана?
- Б. Колико литара ваздуха прође кроз наша плућа у току 24 часа?
- В. Ако седите на стени високој 19 м на којој је раздаљни хоризонт?
- Г. Коју висину може да достигне највиши талас?
- Д. Колико има врста инсеката?

Ако одговорите на половину питања, можете себе сматрати реалистом.

Ако не одговорите ни на једно значи да вам недостаје прецизност. У сваком случају не секирајте се јер је ово само игра, а ако волите игру то већ значи да имате смисла за реалност.

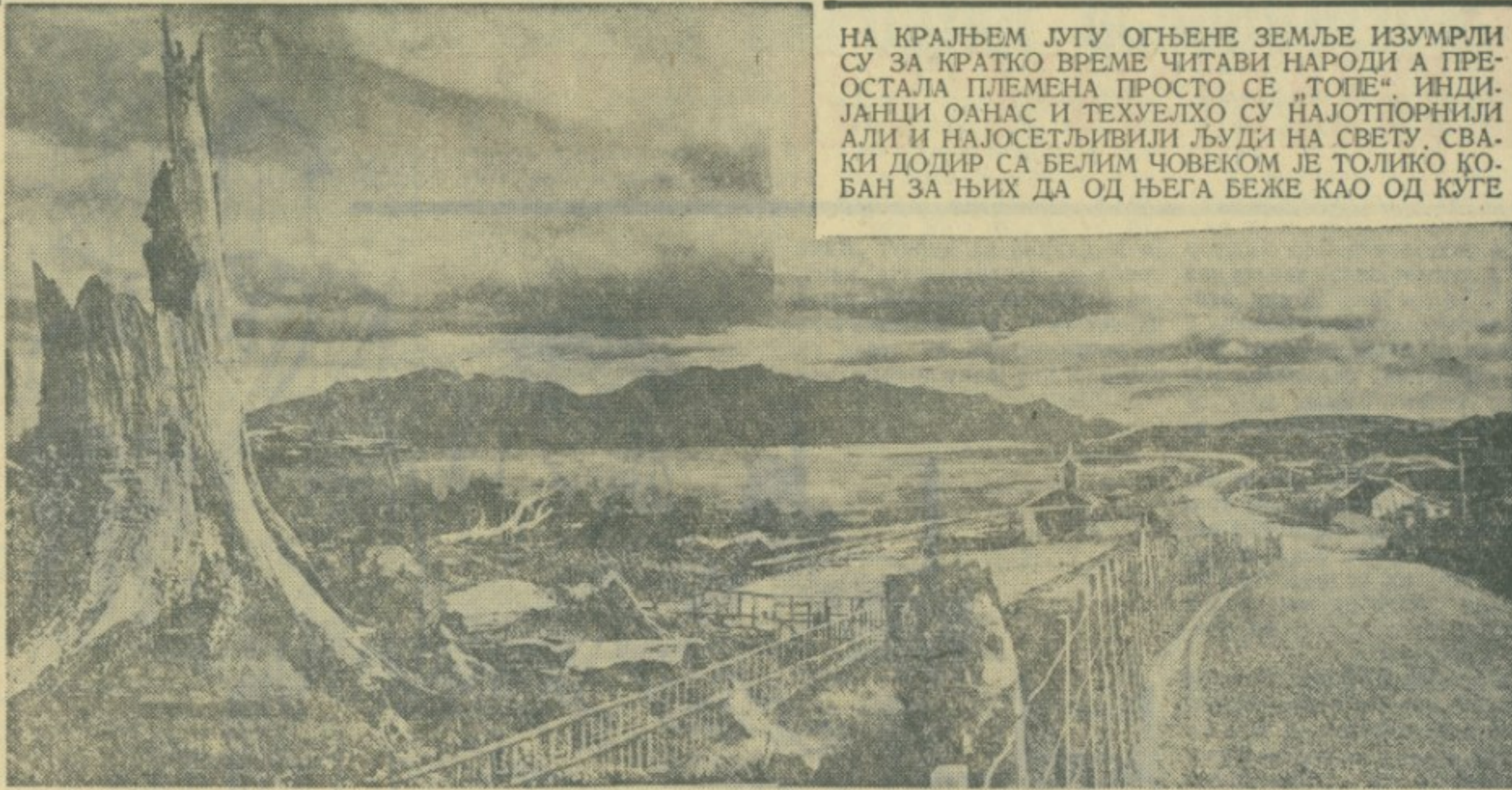
Одговори на питања КОЛИКО?

1. 12.000
2. 2.800
3. 35
4. 200
5. 50
6. 740 грама
7. 16 грама
8. 100 грама

Одговори на питања РЕКОРДИ?

- А. 140 килограма
- Б. 10.800 литара
- В. 15 километара
- Г. 16 метара
- Д. 750.000 врста.

Етнологски некролог

НА КРАЈЊЕМ ЈУГУ ОГЊЕНЕ ЗЕМЉЕ ИЗУМРЛИ СУ ЗА КРАТКО ВРЕМЕ ЧИТАВИ НАРОДИ А ПРЕОСТАЛА ПЛЕМЕНА ПРОСТО СЕ „ТОПЕ“. ИНДИЈАНЦИ ОАНАС И ТЕХУЕЛХО СУ НАЈОПОРНИЈИ АЛИ И НАЈОСЕТЉИВИЈИ ЉУДИ НА СВЕТУ. СВАКИ ДОДИР СА БЕЛИМ ЧОВЕКОМ ЈЕ ТОЛИКО КОБАН ЗА ЊИХ ДА ОД ЊЕГА БЕЖЕ КАО ОД КУТЕ

Проћи ће можда само још која година а од читавих народа на крајњем југу америчког континента остаће једино помен у списима етнолога. За свега неколико деценија додир са белим човеком и индустријском цивилизацијом сатро је праисторијске житеље Огњене Земље. Француски етнологи затекли су 1960. године последње потомке Оанаса: једну стару жену и њене две рођаке. Индијанаца Техуелха има још око 400 али су и они већ мелези. Алакалуфа је 1914. године било око 3.000 а 1953. их је остало још 68.

Почетком новембра 1520. године три шпанске каравеле под командом једног Португалца стигле су „на крај света“. У непознатом и опасном каналу који је добио име ко-

манданта те експедиције Магелана, пловило се споро. Сваке ноћи, пошто се усидре, шпански морнари су видели на десној обали мореуза ватре. Тако је најдивљије тло на свету добило име Огњена Земља.

После Португалца Магелана дошли су Французи, Шпанци, Холанђани, Енглези. Сви су застајали застрашени дивљином, пустоши и тајанственим ватрама. Наилазили су на ђуљиво, застрашеног и тајанственог праисторијског Индијанца.

Кордиљери или Анди стрмо се завршавају у мору фјордовима, каналима и острвима. Где где се само простире јужноамеричка стена, пампа. Вечити снег се спушта чак и ниже од 1.000 метара. Годишње просечно падне по три

метра атмосферског талога. Чепроходна зимзелена шума покрива брдовита пространства и онемогућава сваки живот у њима. А најнегостољубивији природни елемент овог дела света је ветар који све пустоши. Толико је постојан и јак да ни столетне букве нису достигле већу висину од неколико десетина сантиметара. Нека дрвета дебела као људски труп, притиснута сталним ветром полегла су по земљи. Ветар је по негде толико јак да куће не могу бити заштита. Људи траже склониште у пећинама или кратерима угашених вулкана. Камена здања на другим местима подсећају на разрушене тврђаве. Ветар чупа вегетацију, кида тло и огољује камен.

Француски етнолог Емперер описао је чувене патагонске буре које својим ударом обраћају човека на земљу и примораву га да стотинама метара пузи четвороношце. Под тим незахвалним поднебљем он је 1958. године изгубио живот. Свуда се срећу трагови непошудне борбе живог света са стихијом природе: иструнули коњски и овчији лешеве, разрушена огњишта са остацима праисторије.

У Огњеној Земљи бораве две сасвим различите врсте Индијанаца: једни су високи и живе на копну од лова а други су мали и проводе готово цео век на пирогама у риболову. Пољопривреда и грнчарство су и једнима и другима непознати. Испитивања су показала да су се ловци настанили у овим крајевима око 8.000 година пре наше ере, а рибари су стигли пирогама око 4.000 година касније.

Дуго се веровало да су бели људи и њихови сурови методи главни разлог страдања патагонских Индијанаца. До 1875. године освајачи нису имали додира са староседеоцима. Тада је једном чилеанском гувернеру пало на ум да на пампама развије сточарство. После две три године било је свега 185 оваца али њихов број се 1885. године попео на 40.000, 1895. на 635.000 а данас их има преко три милиона.

Земље на северу од Магелановог мореуза припадале су Индијанцима Техуелхо а оне на Огњеној Земљи Оанасима. Примитивни ловци ни су схватили да могу постојати животиње које људи хране и гаје. И почели су да их

ловце. Власници стада су одговорили ловом — Индијанаца. Ангажовани су чак и пустилови који су добијали награде ако донесу уши Индијанаца. Када су по преријама почели да се срећу живи и здрави Индијанци без ушију наређено је да се донесу њихове главе. Организоване су читаве хајке на староседеоце. Власник једног стада хвалио се да је у току таквог једног покоља „уловио“ 14 Индијанаца.

Међутим, и други народи који нису тако систематски истребљивани као Оанаси и Техуелхо исто тако су у изумирању. Оанаса је 1880. године било 2.000, 1910. 300, 1930. 100 а 1960. су остале само једна стара и две млађе жене. Неколико стотина преосталих Техуелха су мелези а од 68 Алакалуфа које 1953. године помиње Емперер данас готово више нема трага.

Не може бити ни речи о томе да последњи праисторијски Индијанци са крајњег америчког југа изумиру услед тога што су постали нежни и просетљиви. Дарвин је још у прошлом веку писао да се једном усред зиме нашао са неколико Техуелха око ватре под ведрим небом. Он и ње-

гови сапутници били су топло обучени а ипак им је и поред самог пламена било хладно, а потпуно наги домородци седели су неколико метара далеко од огњишта и једва су издржавали врину. Многи путописи сведоче то исто и зато се намеће закључак да су они изванредно издржљиви јер их је клима очеличила.

Неки мисле да је узрок изумирања Индијанаца са Огњене Земље алкохол. У ствари, ти људи који немају чиме да плате пиће ретко га и тропе, а чилеанска влада знајући да су Индијанци неотпорни према алкохолу, забранила је да им се он продаје. Узалуд су власти 20 година покушавале свим средствима да их заштите.

Главни разлог изумирања ових Индијанаца открио је етнолог Емперер. За једног Алакалуфа или Оанаса обичан назеб или грип су неизлечиве болести. Сваки контакт са Европљанима доноси им праву епидемију које за неколико дана односе читаве породице. Исто је примећено и код амазонских Индијанаца који због тога беже од белог човека као од куге.

БРАВО

ПО РОМАНУ Ф. КУПЕРА
ЦРТА Н. КРУЉЕВИК

Тринаеста мина

Мулд је већ био мајстор свог опасног заната кад је требало да демонтира цинковску мину пронађену у мочварној равници Темс Хивена, преко два километра широког ушћа Темзе, коју су Немци посејали минама из авиона.

Немци су добро знали зашто засипају минама тај крај — у њему се налазило низ депозита и резервоара бензина, нафте и других горива. Ако би се само један од резервоара запалио, цела област би отишла у ваздух.

Са својим људима Мулд је пошао у тринаести окршај железничком пругом са чије су се обе стране налазили нисови уређаја за рафинирање нафте и депоније са горивом.

— Плима је покрила мину са три метра воде — утврдио је Мулд и рекао пратиоцима: — Хвала вам на помоћи. Можете се повући.

Кроз благо кренуо је према мини. Да ли је механизам за паљење стављен у покрет? Ако јесте, можда га је вода блокирала. Да ли је мина магнетска или звучна? Ако је звучна а њен механизам дејствује?

ји је научио на курсу: „Када треба да неутралишете мину, свако има да извршава ваша наређења!“ Од железничара је затражио да му ставе на располагање једну локомотиву

на земљи или у води. И најслабија вибрација је опасна. Преклињем вас, останите на месту!

— Поручниче, за мене је важан само мој брод, — рекао је капетан. — Ја сам одлучио да одем.

— Страшно грешите, Капетане, не саветујем вам, — покушао је Мулд да поколеба његову одлуку.

„Неки људи се рађају глупи а неки тврдоглави“ — помислио је Мулд, слегао раменима и наставио да рије по благу. За ланац којим је падобран био прикачен за мину везао је јако уже а ово за локомотиву. Али, како ишчупати мину из муља а да не изазове њу експлозију. Мина је стајала исправно, нестабилна. Најзад је одлучио да копа муљ око ње и створи довољно слободног простора како би пришао и неутралисао њен експлозивни механизам. Рука коју је копао постајала је све већа али се испуњавала водом. Већ обливен знојем успео је да се дочепа базе мине. Прислонио је уво. У истом тренутку проломиле се страховита експлозија. Није имао времена да осети страх.

Зачудо био је још жив. Ноге није осећао али је ипак успео да се с муком исправи на њима. Био је неповређен. Угледао је застрашујуће облаке црног дима и венце црвеног огња над Темзом. Небо се зајарило. Сетио се да је то експлодирао танкер.

Мулда је тек чекао одговоран посао. Вратио се својој мини. Везао је и онда се вратио у локомотиву да је покрене. Играо је на све или ништа. Ако мина није звучна, спасен је. Локомотива је пошла и мина се цела појавила из воде. Чекао је 10, 20, 30 секунди. Мина је остала мирна. Била је магнетска.

Запослени зечић

Холандски одгајивац парадајза де Брин који има у близини Венлоа огромне стаклене баште — прави рај за коров — мора да држи због тога стално велики персонал. Да би уштедео знатне издатке покушао је са питомим зечевима: употребио их је за плевљење и они су се показали изванредни. Вредни глодари презиру додуше парадајз али зато савршено обрсте сваки коров. После експеримента у Венлоу „радним зечевима“ је порасла цена међу одгајивачима парадајза.

У савременом рату нису хероји само у првим борбеним редовима. Иван Сутал, аутор књиге „Седнаест секунди живота“ открива да и у позадини учеснике рата смрт вреба на сваком кораку. Мулд и Ранда Сим, Аустралијанци који су 1941. добили од британске морнарице задатак да демонтирају мине избачене из авиона, били су у сталној опасности.

ста. Радио је с напрегнутом пажњом. Његову утонулост у посао изненада је прекинуо глас иза леђа:

— Извините, да ли бисте ми поклонили пет минута?

Није навикао да га прекидају у оваквом положају. Тешко се исправио. Угледао је пред собом капетана трговачке мор

нарице који му је брзо објаснио да је његов брод укотвљен на неколико десетина метара одатле. Танкер је крилат нафтом. Довољна је најмања варница да са целом посадом одлети у ваздух.

— То немојте чинити нико! Можда мој пријатељ Ред Кесак демонтира другу мину

Грашке зноја оросиле су му чело. Позвао је морнара који му је био одређен за помоћника и рекао шалећи се:

— Момче! Одвезаћу падобран на мину и причврстићу уже за извлачење мине. Све што ми још треба то је јастуче да клекнем на њега.

Спорим кораком вратио се до обличјих железничких ограда. Сетио се прописа ко-

и човека који ће га на брзину научити да рукује њом.

Час се брзо завршио. Мулд је остао сам и вођњом унатраг довео је велику гвоздену машину у повољан положај према мини. Затим је узео свој алат и јастуче и упутно се према њој.

Клекнувши дохватио је прво уже падобрана. Одржавао је равнотежу као еквилибри-

ОФАНЗИВА

Хранећи се ноћу а одмарујући дању, гусенице нарасту за око шест недеља — од неколико милиметара до 6—7 сантиметара. Размноже се на хиљаде и нападају воћњаке

и шуме. На горњој слици се види како маса ових штеточина врши праву офанзиву на дрво које је осуђено на смрт — уколико се не предузму заштитне мере.

Бим и Бум
by JOE MUSIAL

Мисл'те ли ви икад од несанице?
А шта мислите... што ја штрикам?

И штрикање вас успава?
Ово ће вам помоћи да заспите! Исплетите неколико редова и одмах кете задремати...

Ох! Бек се боље осећам!
Ох! Бек се боље осећам!
Ох! Бек се боље осећам!

ТАКО! ИЗБАЦИ СВЕ СТАРЕ ЧАРАПЕ, ШАЛОВЕ И ЏЕМПЕРЕ!
3-3-3
3-3

ДОБРО ЈУТРО! КАКО СТЕ СПАВАЛИ?
ШТА? СВЕ САМ ТО ЈА ИСПЛЕТАО?
КАКВА ДРЕКОСТ! БУДИТЕ МЕ ПОШТО СТЕ МЕ НАТЕРАЛИ ДА ЦЕЛУ НОК ПРЕСЕДИМ ШТРИКАЈУКИ!
БАМЕ! БУМЕ! ЗОБИТЕ ЛЕКАРА!

Нова година је почела У 8,35 ЧАСОВА

Година 1964. није почела у нула часова већ тек када је Сунце прешло 280. степен дужине небеске мреже координата, а то се догодило 1. јануара у 8,35 часова.

За један обилазак око Сунца Земљи је потребно 365 дана, 5 часова, 48 минута и 46 секунди — готово за четвртину једног дана више но што обична година има дана. Та разлика изравнава се тиме што је свака четврта година преступна, то јест има 366 дана. Као преступне не рачунају се године којима се завршава столеће ако нису дељиве са 400.

И ове године календар има 366 листића јер је 1964. преступна и фебруар има 29 дана. Вероватно ће ова година бити и последња преступна година у исто-

рији јер се већ рачуна да ће почетком 1967. године доћи до увођења новог календара.

Према плановима комисије за реформу календара при Уједињеним нацијама, свака година почињала би недељом и сви датуми падали би увек у исти дан у седмици. Свако тромесечје имало би 91 дан: први месец квартала 31, а друга два по 30. Онај један престопали, 365. дан, долазио би без „седмичног“ имена иза 30. децембра као „дан завршетка године“. Сваке четврте, преступне, године на исти начин између 30. јуна и 1. јула славио би се „дан средине лета“ који, такође, не би носио ни један од уобичајених назива којим се означавају дани у седмици.

ТРКА БРОДА И КОЊА

„Били“, тркачки коњ, тога дана није желео да носи свога чокеја и зато га је оставио испред прве препреке да се сам сналази, а он је скочио у реку у близини тркачке стазе у Ворчестеру у Енглеској.

Послат је одмах реком брод на лопатице, који је тек

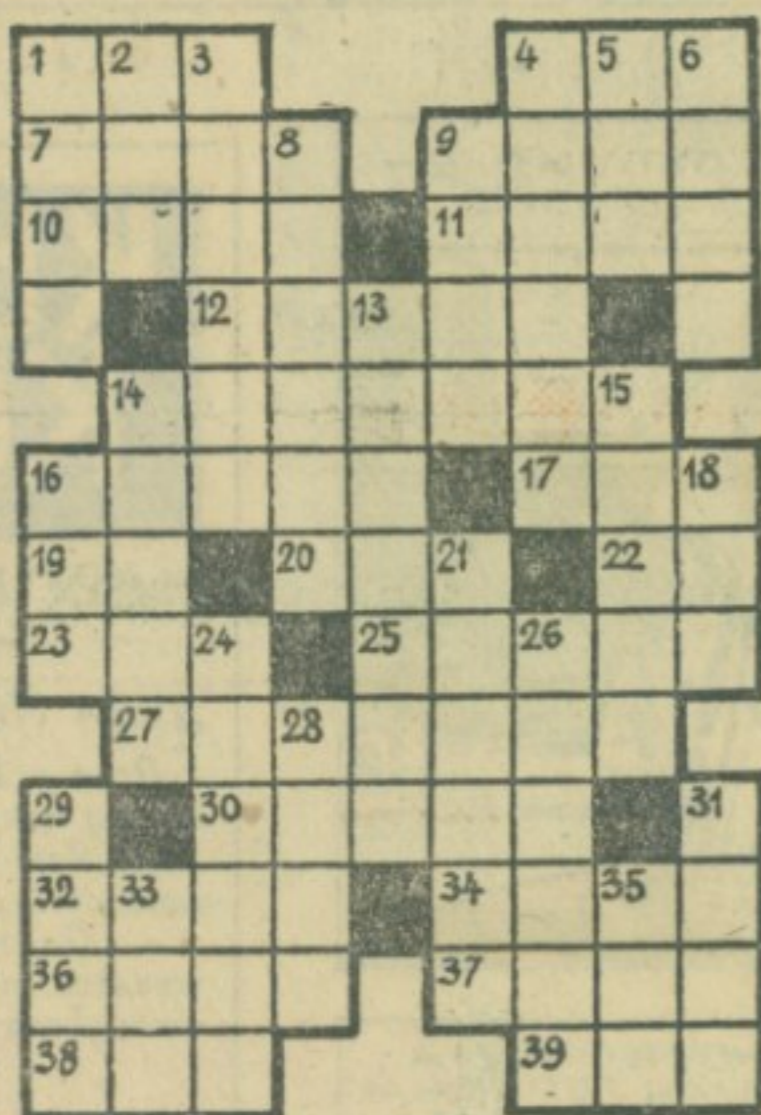
после „трке“ од 800 метара, успео да га суситне.

Тако су посетиоци трке имали ретко задовољство да присуствују такмичењу брода и коња. Чим су га извукли из реке коњашари су му дали да попије пола литра вискија да би се загрејао.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) столе, 4) индустријска биљка, 7) општинско подручје, 9) женско име, 10) мрак, 11) рибар, 12) варијација, 14) биљка, 18) прокоп, 17) немач, 19) мера за површину, 20) презиме познате филмске глумице (Дорис), 22) хемички знак за иридијум, 23) оближње, 25) муљ, 27) окрет уназад, 30) нејак, 32) месечна отплата, 34) један од родитеља, 36) показна заменица, 37) притона Северног мора, 38) целокупан, 39) оружје сукоб народа.

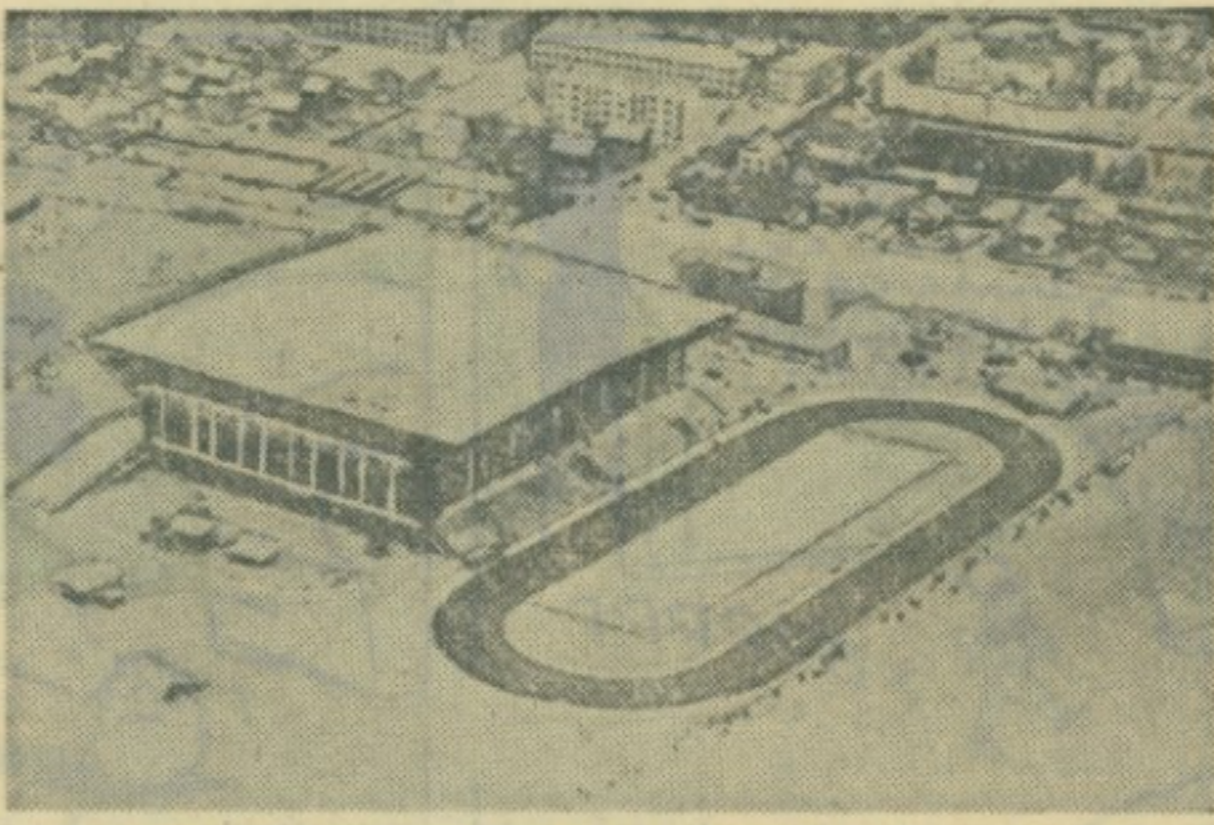
Усправно: 1) синтетски материјал, 2) грчко слово, 3) теретно возило, 4) држава у југоисточној Азији, 5) папагај, 6) благајна, 8) распадиње, 9) једна планета, 13) кавез, 14) град у Француској, 15) аутор поетске драме „Убиство у катедрали“, 16) блато, 18) престоница старе Арголиде, 21) катарка, 24) град у Горском Котару, 26) планина у Корсици, 28) ланено уље, 29) трчање у природи, 31) сирће, 33) женско име, 35) грубо сукно.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) рама, 4) пук, 7) ерак, 9) Перу, 10) сага, 11) ерар, 12) бранда, 14) Белгија, 16) бутер, 17) ета, 19) ар, 20) мел, 22) ли, 23) сет, 25) метар, 27) Каракас, 30) „Коник“, 32) увод, 34) Рона, 36) „Шума“, 37) твор, 38) Ака, 39) оса.

Усправно: 1) роса, 2) ара, 3) „Магбет“, 4) пераје, 5) ура, 6) Кура, 8) Харлем, 9) пени, 13) агрима, 14) бурек, 15) атлас, 16) бас, 18) Аир, 21) Декарт, 24) Такома, 26) Таково, 28) рода, 29) суша, 31) бара, 33) вук, 35) нос.

У ОЛИМПИЈСКОМ СТАДИОНУ СА ВЕШТАЧКИМ ЛЕДОМ ИМА МЕСТА ЗА 10.000 ГЛЕДАЛАЦА.

ЛЕДЕНИ СТАДИОН У ИНСБРУКУ

Инсбрук је спреман за зимске олимпијске игре. Завршен је последњи спортски објекат — олимпијски ледени стадион. Ту ће од 28. јануара до 9. фебруара 1964. да се боре за олимпијске почасте уметнички клизачи на леду, обични клизачи и играчи хокеја на леду. Стадион на Тиволију има огромне размере: вештачка ледена површина у хали заузима 1800 квадратних метара а ледена pista у слободном простору 10.000 квадратних метара. Овај олимпијски стадион представља највећи уређај са вештачким ледом на свету.

То је уједно и најскупљи пројекат свих олимпијских грађевина у Инсбруку. Трошкови самог грађења стадиона изnose 76,5 милиона шилинга а целокупан ће стајати 600 милиона шилинга. Стадион може да прими 10.000 посетилаца и има 2.000 седишта.

Покривена хала која није подупрета стубовима, дугачка је 95 метара, широка 65 а висока 21 метар. То је право архитектонско мајсторско дело од стакла, челика, бетона и дрвета. На јужној страни је тркачка стаза за клизаче а покрај ње на трибини 2.000 места за гледаоце. Цеви за

Препрека

Балони против врабаца и других птица које уништавају поља употребљени су први пут прошлог лета и јесени у Енглеској. Ботанички институт је покушао да балонима од 10 см у пречнику, који су лебдели на 30 метара изнад тла, направе неку врсту бране и спрече штеточнике да слећу на усеве.

Како је добијао инспирацију

Супруга чувеног париског кројача Жака Фатија прича да је њен муж, који је иначе много волео концертну музику, затварао очи док ју је слушао и за то време у својој глави скицирао моделе. Цртао их је одмах по завршеном концерту.

расхлађивање дугачке су 130 км. За изградњу стадиона употребљено је 600 тона челика. Вештачки лед се производи помоћу модерних машина које чак како се користе само 50 посто обезбеђују температуру од минус 10 степени.

Све машине раде на електричном погон. Катастрофа услед експлозије гаса која се недавно десила у Индијанополису приликом гостовања ревије „Празник на леду“ — не може се догодити у Инсбруку.

Деда Мразеви са револверима

Једну банку у Рокфорду у Америци напале су две жене преобучене у Деда Мраза и с револверима у рукама, опљачкале благајну из које су узеле 40.000 долара.

Можда и није мртво

Мртво море је и добило своје име по томе што је у њему немогућ ма какав живот. Израелски министар за пољопривреду је предложио да се покуша са аклиматизовањем риба мрене и црвенперке које су стављене у базен пун воде из овог мора. Засада, изгледа, добро се осећају.

Најстарији запис

Италијански професор Палотино је недавно проучавао делић грчарије пронађен у Форуму. Према његовом мишљењу он потиче из VII века пре наше ере, а пет знакова на њему сачињавају реч „СУНКУ“, која је вероватно значила име власника. Претпоставља се да је то најстарији запис пронађен у Риму.

МОЖДА ЈЕ ТАЧНО

Један шведски научник испитујући године на стаблима сасеченог дрвећа тврди да дебели год одговара кишној години а ужи — сушној. Према његовом тврђењу ми се сада налазимо у циклусу пуном кише.

Јесће ли већ чиш да...

... птице обично лете до 4.000 метара висине. Изузетак представља гавран са Хималаја ко-

ји без сметњи достиже висину од 8.000 метара а иначе живи на 6.000 метара висине.

... Аргентина и Бразил имају у својим железничким мрежама седам врста колосека различите ширине и држе у томе светски рекорд.

... грчки историчар Херодот (5. век пре наше ере) написао је за становнике око језера Празијаса — Дојранског језера — да стану

ју у зградама на кољу које је пободено у језеро и да лове толико много рибе да њоме хране и своје коње и запрежну стоку.

... реч „глума“ у народном језику има понекад значење граје, га ламе, догађаја.

... Француску је 1962. год. посетило 5.975.000 туриста, Белгију 1 милион, Немачку: 800.000, Америку: 798.000, Енглеску: 733.000.

... да би се напунио један јастук перјем по-

требно је очерупати 18 гусака.

... Грци и Римљани сматрали су панталоне одехом варвара јер су их носила племена на северу. То мишљење дуго су задржали и Византијци. Око 1.200 године Византинац Микета Акоминат с пуно презира описује неког Венецијанца и каже да је „дебљи но товљена свиња и има одећу која му је саткана готово уједно с кожом“.

... у Америци је недавно направљена лут-

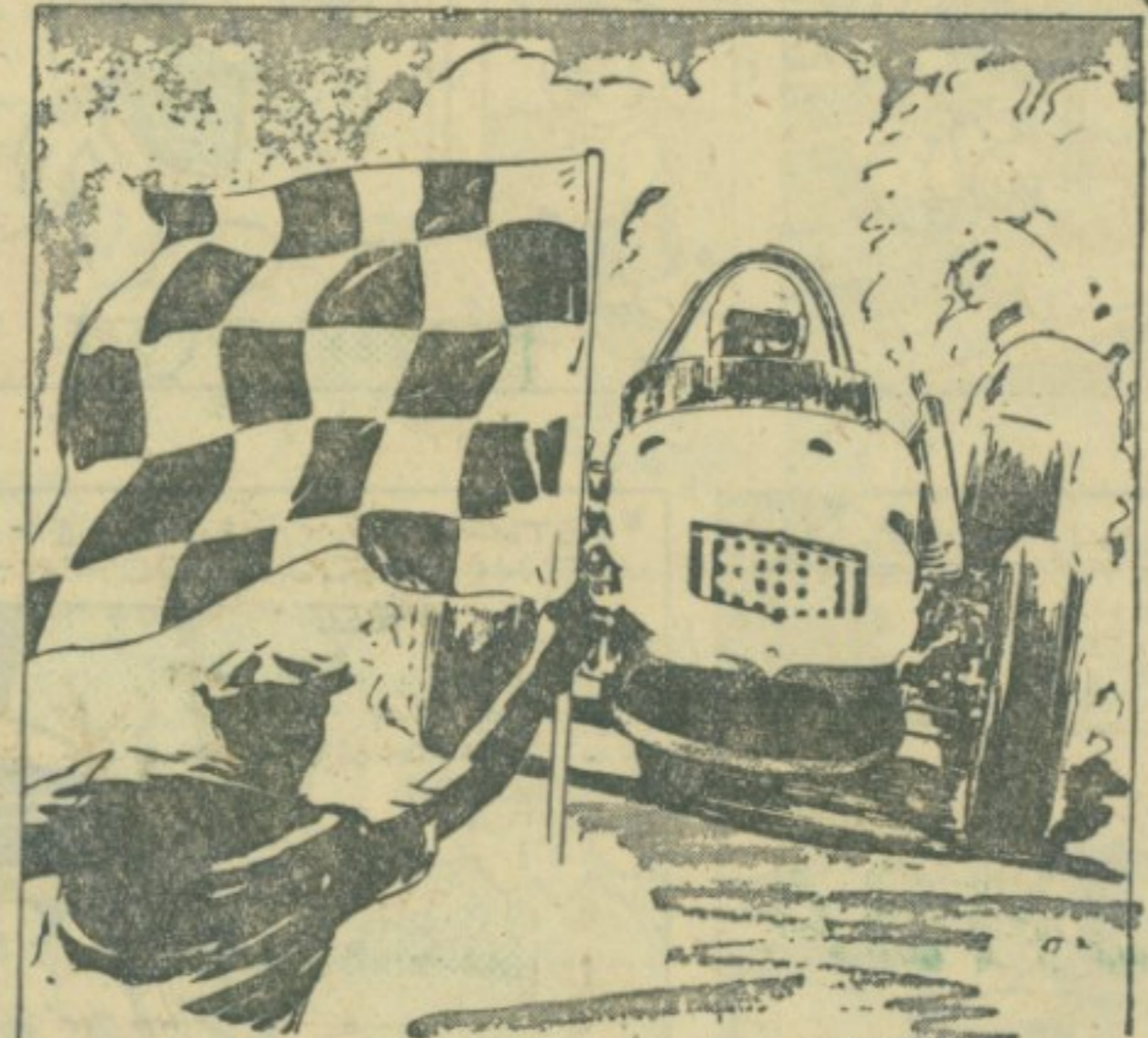
ка која стоји за једним пултом и рецитије Шекспира.

... у Бечу постоји, вероватно као једини на свету, музеј касица за штеђу. Најстарији експонат — касица у облику кућице од керамике — потиче из 250. године пре наше ере и израђен је у Грчкој.

... Јелен, сридаћ или дивокоза тек кад направи 8 до 10 година достижу пуну снагу. Лов

на њих пре овог узраста представља отприлике исто што и киднање заметака на дрвешу.

Индијанополис 500

Аутомобилска трка при којој се испробавају новине у аутомобилизму

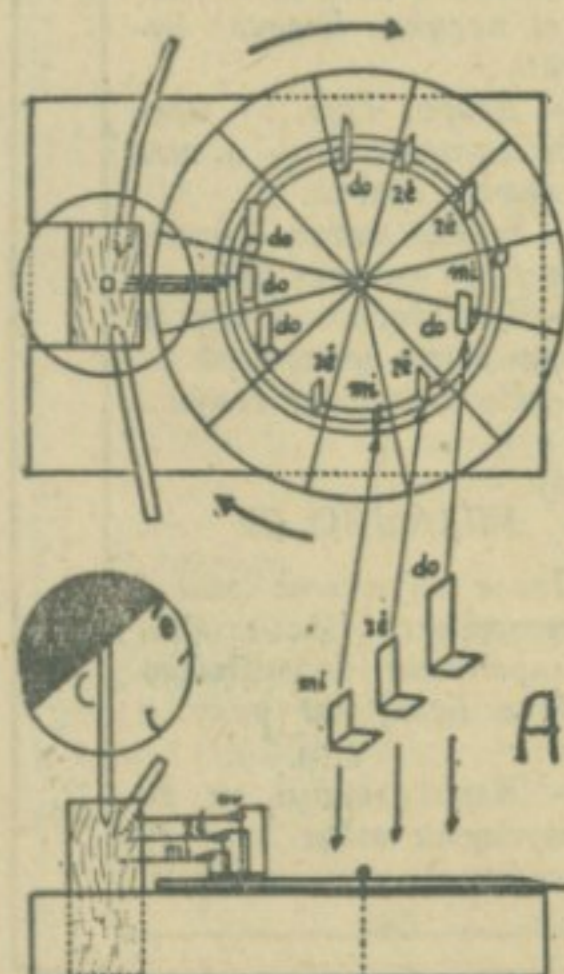
У свету је позната аутомобилска трка на 500 миља (800 километара) која се одржава у Индијанополису. Том приликом се испитују новине у конструкцији најразличитијих типова аутомобила. Четворочилиндрични Офенхаузеров мотор за последњих 15 година постигао је највише у-

спеха на разним возилима али сваког пута се приказују и многе друге врсте мотора.

Прва трка у Индијанополису одржана је 1911. године и победник је тада постигао брзину од 120 км на сат. Данашњи победници достижу и 224 километра на сат.

НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ

Музичка кутија

Овом малом музичком кутијом задивите све ваше другове уколико је будите пажљиво правили према нашим упутствима.

1. Набавите једну кутију од шибца или неког лека (велика отприлике као карте за играње), једну пинг-понг лопту, комад дрвета 3,5 x 2,5 см, једну траку од картона широку 0,5 см, да бисте од ње изрезали 11 малих „држача“, три зрна шибце, једну чиницу, три веће игле, и једну округлу плочу од картона са 8 см у пречнику.

2. Закуцајте у дрво три игле у различитој висини тако да највиша буде и најдужа, и редом наникне.

3. Усправите дрво и у њега забодите прат са главом и руке вашег музичара Мише (пинг-понг лоптина и зрна шибце).

4. Одсеците на горњем делу кутије од шибца квадрат...

5. И ту увуците вашег Мишу.

6. Чиницом забодите у центар округлу плочу коју сте претходно издвојили на 12 делова.

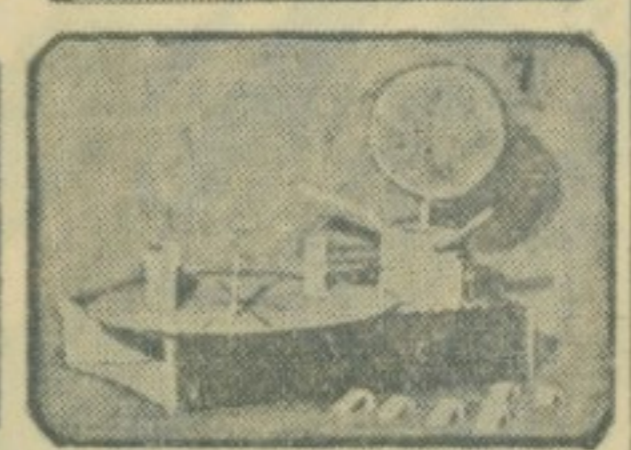
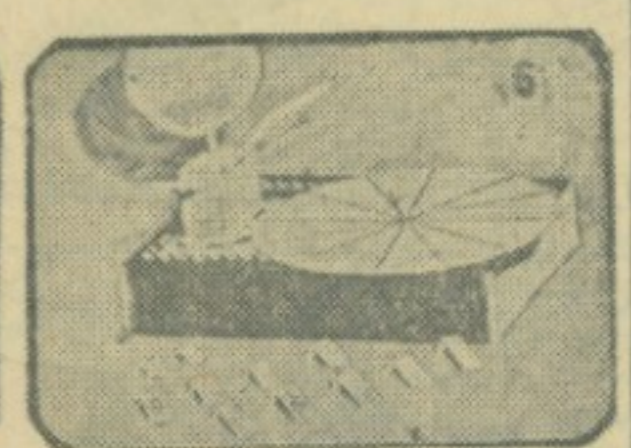
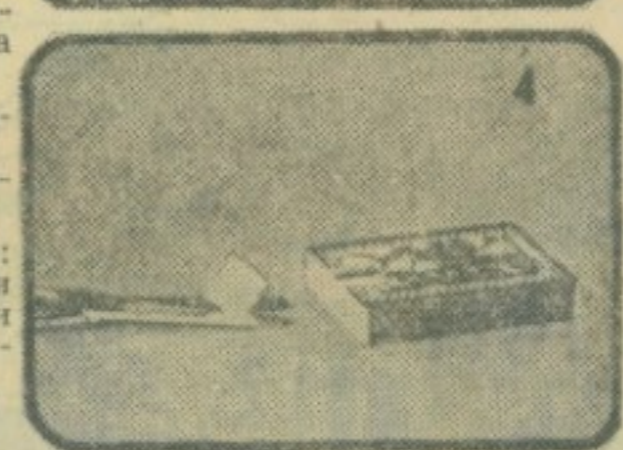
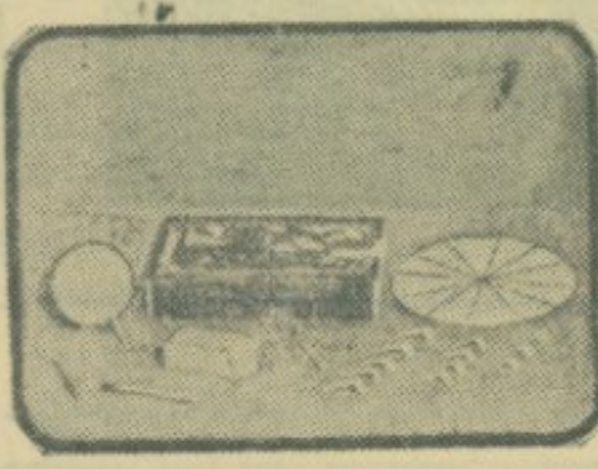
7. Залепите, да стоје усправно, 11 комадића папира на плочу. Почните са комадићима који треба да су највиши и најудаљенији од ивице круга (5 комада), да би при додиру са најдужом иглом давали тон „до“. Затим залепите краће папире (4 комада) за „ре“ и најзад најкраће (2 комада) за „ми“. (слика А). Покушајте и са доњим распоредом, можда ћете добити другу мелодију.

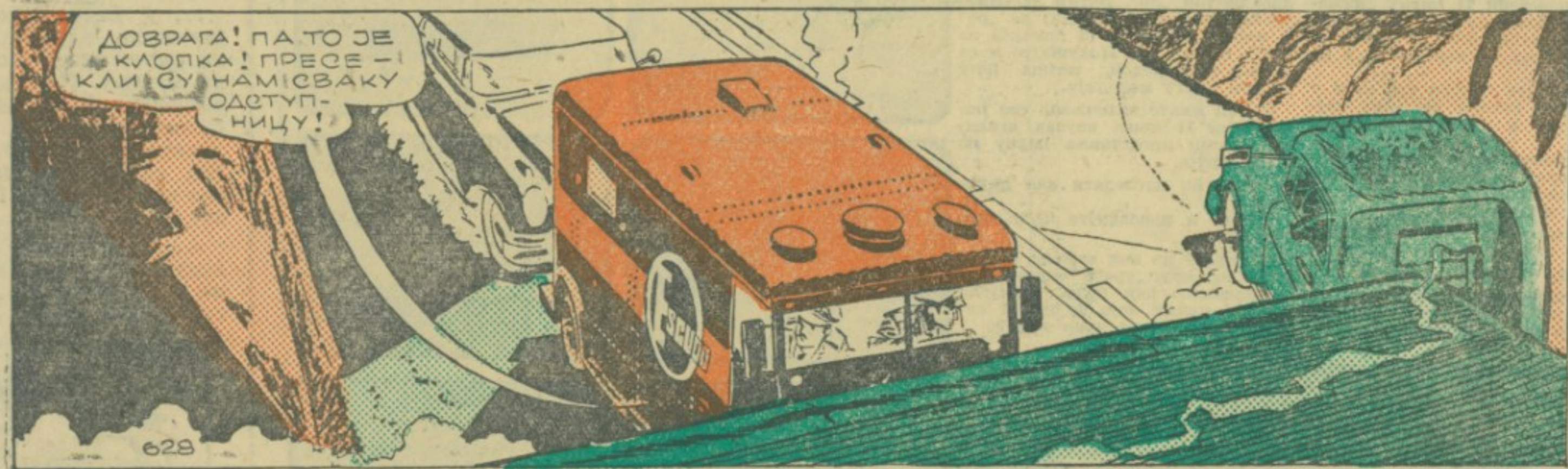
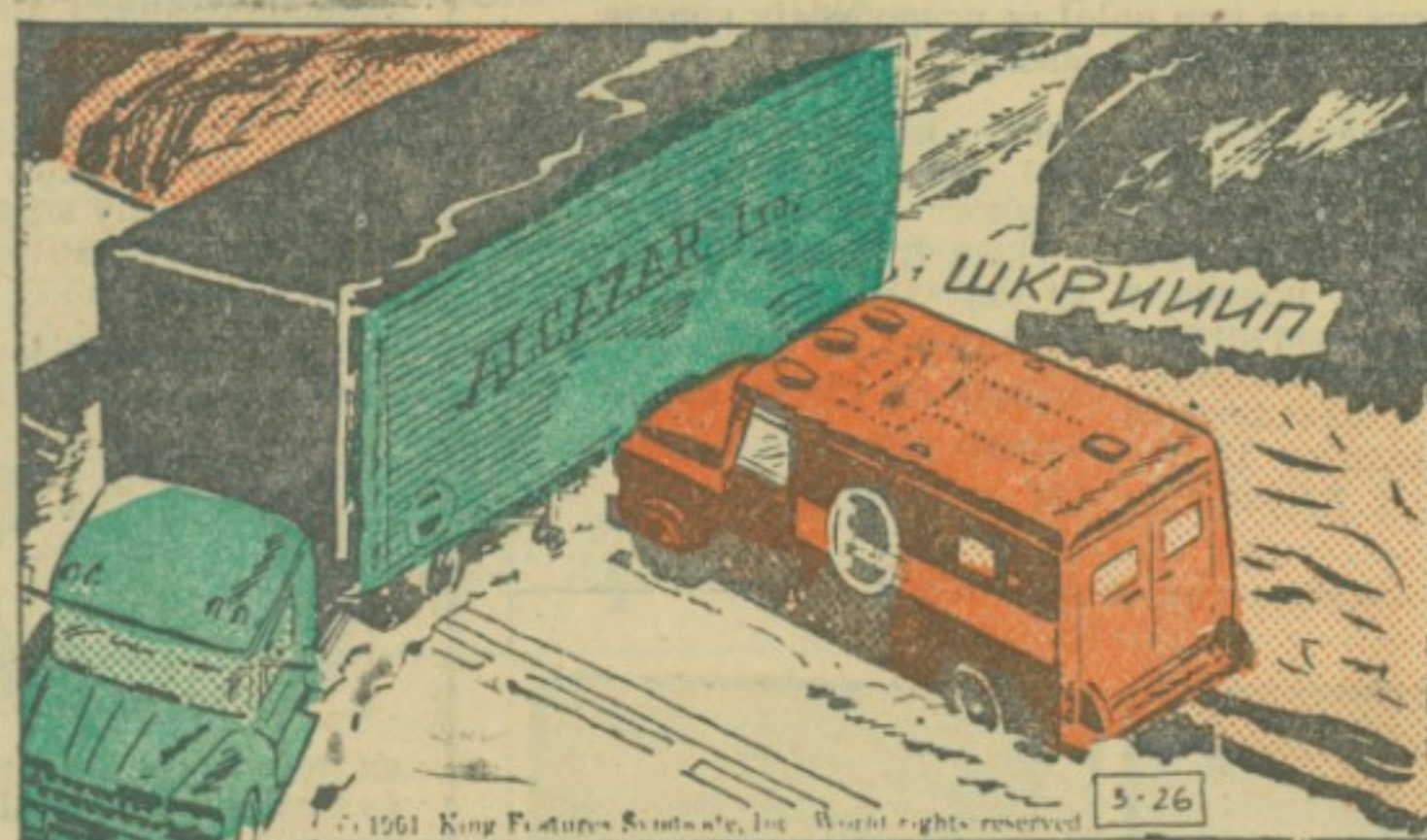
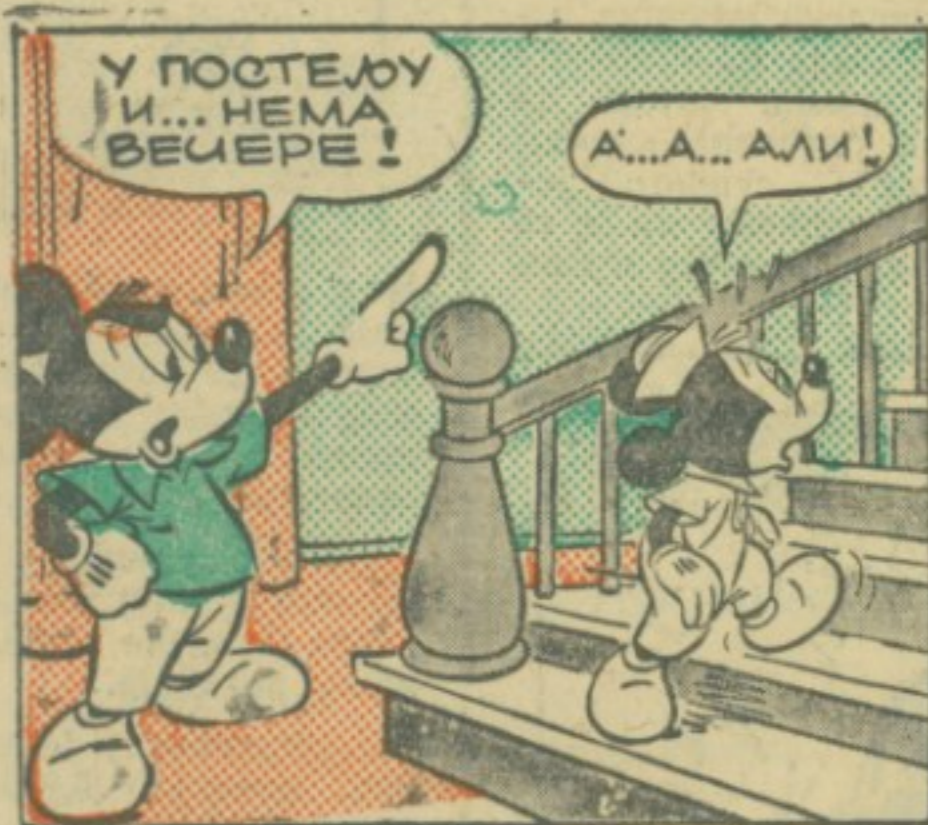
8. Сад имате залепљене све папире на 11 поља изузев дванаестог који представља паузу на крају арије.

Миша ће изгледати као диригент.

Обојте и прелакујте целу конструкцију.

На крају да вам кажемо и ово: наравно, круг треба окретати и то пажљиво али брзо: гурајући дланом ивицу која је изван кутије — да би се чули звуци.

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

ДЕДА МРАЗ ПЛАЋА

Паја и Паја пошли да купују поклоне. Сестрићи Гаја, Раја и Влаја их испраћају и кажу:
— Па немојте много штедеги, поклоне ће платити Деда Мраз.

* ЛОГИЧНО

Паја, ван себе од беса, каже шефу једне мале станице:
— Код вас возови никад не полазе на време. Питам се чему само служи ред возње?
— Да бисте ви англи колико доведе касне — мирно рече шеф станице.

* ДОБАР БАК

Гаја у школи чита наглас о Архимеду:
„Архимед искочи из каде и новика: Еурека! Еурека!...“
— Добро, Гаја, — прекиде га учитељ — а шта то значи: еурека.
— Еурека значи: „пронао сам“ — каже Гаја.
— Врло добро. А шта је то Архимед пронао?
— Па... сигурно сапун...

* УПЛАШИО СЕ

После спуштања завесе у позорницу Шиља који се прописно издосађивао повуче Белку за руку и рече:
— Немој молим те да апладираш више, они су способни да поново почну.